

**SALON SEUDUN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN
HANKINTAOHJEET**

Sisällys

1 YLEISTÄ.....	5
1.1 Hankintaohjeiden soveltaminen	5
1.2 Yleiset hankintaperiaatteet.....	6
1.3 Hankintavaltuudet	7
1.4 Euromääräiset valtuusrajat SSKKYssä.....	8
1.5 Keskitetty hankinta	8
1.6 Kuntien välinen yhteistyö.....	8
1.7 Hankinnat työkeskuksilta	9
1.8 Saatavuus ja varastointi	9
1.9 Tilaaminen.....	9
1.10 Dokumentointi.....	9
2 KYNNYSARVOT.....	10
2.1 Yleistä.....	10
2.2 Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen.....	10
2.2.1 Tavara- ja palveluhankintasopimukset	10
2.2.2 Urakat.....	10
2.2.3 Määräaikainen tavara- tai palveluhankintasopimus.....	10
2.3 Säännösten kiertämisen kieltö	10
3 HANKINTAMENETTELYT	11
3.1 Avoin menettely	11
3.2 Rajoitettu menettely	11
3.3 Neuvottelumenettely.....	11
3.3.1 Neuvottelumenettelyn käyttö kansallisessa hankinnassa (hankintalaki 30.3.2007/348 66 §).....	12
3.3.2 Neuvottelumenettely käyttö EU-hankinnassa (hankintalaki30.3.2007/348, 25 §)...	15
3.3.3 Neuvottelumenettelyyn siirtyminen (hankintalaki 30.3.2007/348 25§).....	16
3.4 Hankinta ilman kilpailuttamista (= Suorahankinta)	17
3.5 Kilpailullinen neuvottelumenettely	21
3.6 Puitejärjestely	23
3.7 Dynaaminen hankintajärjestelmä ja sähköinen huutokauppa.....	25
4 HANKINNOISTA ILMOITTAMINEN.....	26
4.1 Ilmoittaminen kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa	26
4.2 Ilmoittaminen EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa	26
4.3 Ennakoilmoitus/Kausi-ilmoitus	27
4.4 Jälki-ilmoitus.....	27
5 TARJOUSPYYNTÖ.....	28

5.1 Yleistä.....	28
5.2 Tarjouspyynnön sisältö.....	28
5.3 Ehdokkaille ja tarjoajille asetettavat vaatimukset	29
5.3.1 Yleistä.....	29
5.3.2 Kansallisen kynnyksarvon ylittävät hankinnat	30
5.3.3 EU-kynnyksarvon ylittävät hankinnat.....	30
Hankintayksikkö voi sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan.....	30
5.4 Tarjoajan kelpoisuuden arviointikriteereitä	31
5.4.1 Kaupparekisteriin, ennakkoperintärekisteriin sekä arvonlisäverorekisteriin merkitseminen.....	31
5.4.2 Todistus verojen maksamisesta.....	31
5.4.3 Todistus maksetuista työeläkemaksuista	32
5.4.4 Ammatinharjoittamiseen liittyvät rekisteri- ym. tiedot	32
5.4.5 Rikosrekisteriote	32
5.4.6 Selvitykset toimittajan rahoituksellisesta ja taloudellisesta tilanteesta.....	33
5.4.7 Selvitykset toimittajan teknisestä suorituskyvystä	33
5.5 Laatuvaatimukset	34
5.5.1 Yleiset laatuvaatimukset	34
5.5.2 Tekniset eritelmät	35
5.6 Laadunvarmistus ja valvonta	36
5.7 Tarjousten vertailuperusteet.....	37
5.8 Määräajat	37
6 TARJOUSTEN KÄSITTELY	40
6.1 Tarjousten avaaminen	40
6.2 Tarjoajien kelpoisuuden tarkistaminen	40
6.3 Tarjousten kelpoisuuden tarkistaminen	41
6.4 Tarjousten vertailu.....	41
6.5 Päätösmenettely	42
6.6 Tiedoksianto	43
6.7 Oikeusturvakeinot.....	43
6.7.1 Hankintaoikaisu	43
6.7.2 Valitusosoitus markkinaoikeuteen.....	44
6.7.3 Hankintayksikön oman virheen korjaaminen	46
6.8 Sopimus.....	48
6.8.1 Sopimuksen tai tilauksen tekeminen	48
6.8.2 Ennakot.....	48
6.8.3 Vakuudet.....	48

6.9 Tavarain vastaanotto ja hyväksyminen	48
6.10 Reklamaatiot	49
7 TILAJAAJAVASTUULAKI	50
8 ERINÄISET MÄÄRÄYKSET	51
8.1 Esteellisyys ja kilpailuneutraalisuus	51
8.2 Asiakirjojen julkisuus ja salassapito (hankintalaki 30.4.2010/321, 84 §)	51
8.3 Hankinta-asiakirjojen arkistointi	52
8.4 Tietotekniikka- ja tietojärjestelmähankinnat	52
8.5 Palveluiden ostaminen	52
9 PIENHANKINTAOHJEET	54
9.1 Yleistä	54
9.2 Kilpailutus	55
9.3 Kansallisen kynnysarvon alittavien hankintojen hankintamenettelyt	55
9.4 Hankinnan kohteen määrittely	57
9.5 Tarjoajan soveltuvuuden arviointi	57
9.6 Tarjousten vertailu	57
9.7 Hankinnasta ilmoittaminen	58
9.8 Tarjouspyynnön lähettäminen	58
9.9 Tarjouksen tekeminen	58
9.10 Hankintapäätös	58
9.11 Muutoksenhaku hankintapäätökseen	59

1 YLEISTÄ

1.1 Hankintaohjeiden soveltaminen

Sen lisäksi mitä julkisista hankinnoista annetussa hankintalainsäädännössä, kuntalaissa ja hallintolaissa säädetään sekä kuntayhtymän hallintosäännössä ja muissa ohjeissa määrätään, noudatetaan hankinnoissa näitä ohjeita. Tätä ohjetta sovelletaan kaikissa Salon seudun koulutuskuntayhtymän tulosalueissa.

Ohjeet on laadittu lain julkisista hankinnoista eli hankintalain sekä hallituksen esityksen (HE 50/2006 vp) pohjalta.

Tässä ohjeessa tarkoitetaan:

- a. hankinnalla tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä
- b. ehdokkaalla sitä, joka on ilmoittanut halukkuutensa osallistua tarjouskilpailuun tai jolta on pyydetty tarjous
- c. tarjoajalla sitä, joka tekee tarjouksen
- d. toimittajalla sitä, joka myy, vuokraa tai muulla siihen rinnastettavalla tavalla toimittaa tavaran, suorittaa palvelun tai urakoi työsuorituksen hankintasopimuksen perusteella
- e. hankintasopimuksella osapuolten välistä kirjallista sopimusta hankinnasta ja sen ehdoista. Hankintasopimus koskee tavaran toimittamista, palvelun suorittamista tai rakennustyön tekemistä.

Julkiset hankinnat jakautuvat kolmeen eri ryhmään niiden taloudellisen arvon perusteella.

1. kansallisen kynnyсарvon alittavat hankinnat (= pienhankinnat):
 - ei sovelleta hankintalain velvoitteita, vaan ratkaisevassa asemassa on hankintayksikön oma ohjeistus,
 - rakennerahastojen menettelytavat hankerahoitukseen liittyvissä hankinnoissa
 - hyvä hallintotapa,
 - ei muutoksenhakua markkinaoikeuteen,
 - oikaisuvaatimus mahdollinen
2. kansallisen kynnyсарvon ylittävät hankinnat (=kansalliset hankinnat):
 - sovelletaan hankintalainsäädäntöä, joustavuutta direktiivien velvoitteisiin,
 - pakollinen ilmoittaminen kansallisesti,
 - muutoksenhaku markkinaoikeuteen ja/tai hankinta-oikaisu
3. EU-kynnyсарvon ylittävät hankinnat (=EU-hankinnat):
 - sovelletaan hankintalakia sekä direktiivejä,
 - pakollinen ilmoittaminen EU-tasolla,
 - muutoksenhaku markkinaoikeuteen ja / tai hankinta-oikaisu

Hankintalain menettelysäännösten ulkopuolelle jäävät muun muassa

- a. kansallisen kynnsarvon alittavat hankinnat
- b. palveluhankintasopimukset, jotka koskevat maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaa tai vuokrausta millä tahansa rahoitusmuodolla
- c. omana työnä tehtävät hankinnat
- d. sidosyksiköiltä tehtävät hankinnat. Tällä tarkoitetaan hankintoja, jotka hankintayksikkö tekee siitä muodollisesti erilliseltä ja päätöksenteon kannalta itsenäiseltä yksiköltä. Tämä edellyttää, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa valvoo yksikköä samalla tavoin kuin se valvoo omia toimipaikkojaan ja, että yksikkö harjoittaa pääosaa toiminnastaan niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Jos yksikön osakkaana on yksityinen taho, kyseessä ei ole hankinta sidosyksiköltä eli inhouse-hankinta.
- e. erityisaloja koskevan hankintalain mukaiset hankinnat, joita koskee laki vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista

Hankintalainsäädännön ulkopuolella eivät kuitenkaan ole rakennusurakkasopimukset, joiden kohteena on hankintayksikön vaatimuksia vastaavan rakennusurakan toteuttaminen millä tahansa rahoitusmuodolla (esimerkiksi vuokralla).

1.2 Yleiset hankintaperiaatteet

Hankinnoissa on noudatettava hankinnan suuruudesta riippumatta avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Tarjouksentekijöitä ja tarjouksia on kohdeltava tasapuolisesti. Tarjouskilpailua ei missään tapauksessa saa järjestää vain markkinoiden kartoittamista varten. Lähtökohtana on, että jos tarjouskilpailu järjestetään, jotain sen perusteella myös hankitaan.

Hankinnat on suoritettava kuntayhtymän toiminnalliset tarpeet huomioon ottaen:

- a. kokonaistalouden kannalta edullisimmalla tavalla,
- b. käyttäen hyväksi olemassa olevat kilpailumahdollisuudet
- c. ja ottaen huomioon koko hankintaketjun aikana syntyvät kustannukset toimittajalta loppukäyttäjään saakka.

Hankintojen on perustuttava suunnitelmallisuuteen ja ostotapahtuma on ajoitettava mahdollisimman lähelle käyttöajankohtaa.

Hankinnoissa on otettava huomioon mahdollisuuksien mukaan kestävä kehitys, tuotteiden ja niiden pakkausmateriaalien ympäristövaikutukset ja -kuormitukset sekä kierrätysmahdollisuudet tavaran tai rakennusmateriaalin elinkaaren aikana.

Kestävän kehityksen periaatteiden huomioon ottaminen hankinnoissa edellyttää hankittavan tuotteen elinkaaren arviointia ympäristövaikutusten näkökulmasta alkutuotannosta loppukäyttöön asti. Hankinnoissa on vältettävä turhaa kulutusta, suosittava kierrätystä ja vähennettävä turhan pakkausmateriaalin käyttöä.

Hankintasopimukset tulee laatia käyttäen hyväksi julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja tai hankinnan laadun edellyttämiä muita sopimusehtoja. Kunnallishallinnossa käytettyjä yleisiä sopimusehtoja ovat:

- JYSE 2009, tavarat ja palvelut
- JIT 2007, ICT-hankinnat
- YSE 1998, rakennuspalvelut
- KSE 1995, konsulttipalvelut
- KE 2008, kone- ja kuljetuspalvelut

Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot tai muut hankinnan laadun edellyttämät yleiset sopimusehdot on mainittava tarjouspyynnössä ja lisättävä tarjouspyynnön liitteeksi tai ilmoitettava mistä ne löytyvät (esim. internet-osoite).

1.3 Hankintavaltuudet

Hankintayksikkö on aina Salon seudun koulutuskuntayhtymä. Tulosalueet päättävät määrärahojensa puitteissa hankinnoistaan. Hankintavaltuudet määräytyvät hankinnan arvonlisäverottoman hinnan mukaan. Hankinnan rahoitustavasta (esim. leasingrahoitus) riippumatta hankintavaltuudet kohdistuvat aina suoritettavan hankinnan verottomaan kokonaishintaan. Mikäli kokonaisarvoa ei voida määritellä, käytetään ratkaisuvallan määrittämiseen neljän vuoden sopimuksen arvoa. Hankinnasta päättävä taho määräytyy sen mukaan, mikä on kokonaistaloudellisesti edullisimman (so. valittavaksi aiottu) tarjouksen arvo (lasketaan kuten kohdassa 2.2. Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen).

Hallintosäännössä ja talousarvion noudattamista koskevissa ohjeissa on tarkemmat määräykset hankintavaltuuksista. Hankintavaltuuksia ei voi virallisesti delegoida toiselle henkilölle eteenpäin.

Talusojohtaja koordinoi hallituksen päättämät keskitetysti kilpailutettavat hankintapaikat sekä kansallisen kynnsarvon ylittäviä hankintoja.

Hankintapäällikkö valmistelee hankintavaltuudet omaavien kanssa yhteistyössä kynnsarvojen ylittävät hankinnat ja SSKKY:n irtaimen omaisuuden investoinnit, sekä julkaisee hankintailmoituksen ja tarjouspyyntöasiakirjat, lukuun ottamatta kiinteistöinvestointeja.

Hankintavaltuudet omaavat valmistelevat alle 10 000,00 € hankinnat, tekevät yhteistyössä hankintapäällikön kanssa tarjouspyyntöasiakirjat ja hankintasopimukset. hankintavaltuudet omaavat tekevät hankintapäätökset ja allekirjoittavat hankintasopimukset omien toimivaltojensa puitteissa.

Opiskelijoilla tulee aina olla kirjallinen hankintavaltuutus (tilauskirjan kaavake).

Hankinnoissa on noudatettava hankintaohjeita sekä laskutusohjeita ja huolehdittava siitä, että laskussa näkyy myös ostajan nimi. Hankinnoissa ei saa käyttää bonus-, yhdistelmä-, tms. jäsenkortteja.

Käteisostoja tulee välttää.

Projekteissa noudatetaan rahoittajien antamia ohjeita hankintojen kilpailuttamisesta.

1.4 Euromääräiset valtuusrajat SSKKYssä

Euromääräiset hankintavaltuusrajat määritellään talousarvion noudattamista koskeissa ohjeissa.

Hankintapäätöstä tehtäessä valtuusrajan summaa ei saa ylittää. Vastuuhenkilön ollessa estyneenä ja ellei sijaista ole määrätty, asia siirtyy asianomaisen tulosalueen esimiehen käsiteltäväksi.

Hankintapäätöksen mukaisen laskun hyväksynnän voi tehdä hankintapäätökseen nojautuen tulosityksikön/ -alueen johtaja. Hankintapäätöksen vhp-numero tulee mainita Rondon kommenttikentässä.

1.5 Keskitetty hankinta

Kokonaisedun saavuttamiseksi tulosalueiden on käytettävä hankinnoissaan yhteiskilpailutuksessa päätettyjä ostopaikkoja.

1.6 Kuntien välinen yhteistyö

Kuntien, kuntayhtymien sekä muiden julkisten hankintaorganisaatioiden kanssa on hankinnoissa ja niiden toteuttamisessa pyrittävä tarkoituksenmukaiseen yhteistyöhön.

Kuntien ja muiden yhteisöjen edustajien toimivaltuudet määrätään johtosäännöillä ja niihin perustuvilla päätöksillä. Yksittäisessä tapauksessa hankintavaltuus voidaan antaa asianmukaisesti valtuuttamalla.

Isäntäkuntamallissa edellytetään julkisoikeudellista sopimusta siitä, että kunta hoitaa tehtävät muiden puolesta ja muut osallistuvat päätöksentekoon yhteisessä toimitelmässä.

Yhteishankintayksikkö on hankintayksikkö, joka hankkii sen omistaville hankintayksiköille tavaroita tai palveluja taikka tekee näille tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita koskevia hankintasopimuksia tai puitejärjestelyjä. Edellytyksenä on, että yhteishankintayksikkö toimii ja se on nimenomaisesti perustettu hoitamaan edellä mainittuja tehtäviä, taikka niiden hoitaminen on säädetty tai määrätty yksikön toimialaksi. Tästä on esimerkkinä KL-Kuntahankinnat Oy, jonka kilpailuttamia hankintoja myös koulutus kuntayhtymässä hyödynnetään.

Hankintarenkaat eivät ole hankintalain tarkoittamia yhteishankintayksiköitä, vaan ne perustuvat lähinnä konsultatiiviseen yhteistoimintaan, jossa hankintayksiköt ovat koonneet voimansa yhteen esimerkiksi elintarvikehankinnoissa. Valmistelu tehdään yhdessä tai vuorotellen ja päätöksenteko yleensä erikseen jokaisessa hankintayksikössä. Kustannustenjako on vapaasti sovittavissa.

1.7 Hankinnat työkeskuksilta

Hankintayksikkö voi rajoittaa tarjouskilpailuun osallistumisen työkeskuksille, jos asianomaisten työntekijöiden enemmistö on vammaisia, jotka eivät vammansa luonteen tai vakavuuden vuoksi voi harjoittaa ammattitoimintaa tavanomaisissa olosuhteissa.

Hankintailmoituksessa on tällöin ilmoitettava sopimuksen olevan varattu työkeskuksille tai työhjelmien yhteydessä toteutettavaksi.

1.8 Saatavuus ja varastointi

Jos tavaraa on jatkuvasti kohtuuhintaan saatavissa, on oma varasto mitoitettava niin, että se kustannusten ja toiminnan kannalta on optimaalinen. Varastoinnista poikkeusoloja varten on erikseen säädetty. Tarpeettomia varastoja on vältettävä.

1.9 Tilaaminen

Kirjanpitosäännökset edellyttävät, että tilaukset dokumentoidaan. Urakoista tehdään aina kirjallinen sopimus, samoin yli 5000€ olevista irtaimen omaisuuden hankinnoista. Arvoltaan vähäiset tilaukset (alle 5000€) voidaan sopia myös suullisesti. Tilattaessa tavaraa tehdään niistä aina kirjallinen tilaus tilauskirjan kaavakkeita käyttäen.

Tilauskirja on henkilökohtainen ja sen saa taloushallinnon toimistosta kuittausta vastaan. Tilauskirja on täytettävä aina tavaraa tilattaessa. Alkuperäinen sivu jää myyjälle ja toinen sivu toimitetaan henkilölle, joka asiatarkastaa laskun Rondossa.

Jos tilaus tehdään sähköpostitse, tilaaja ilmoittaa tilauksessaan tilauskirjansa seuraavan sivunumeron ja lähettää tilauksen kopiona henkilölle, joka asiatarkastaa laskun Rondossa.

Tilauskirjaan jääviin sivuihin tehdään merkintä sähköpostitse tehdystä tilauksesta.

1.10 Dokumentointi

Kirjalliseen tarjouskilpailuun osallistuneille annetaan tieto tai ilmoitus tarjouskilpailun tuloksesta.

1. Alle 1000€ hankinnasta ei tehdä muodollista hankintapäätöstä. Hankinnasta ei ole tiedotusvelvoitetta muille osapuolille
2. 1000- 5000€ hankinnasta tehdään hankintamuistio ja tarjouskilpailuun osallistuneille tiedotetaan valinnasta sähköpostitse tai kirjeitse.
3. Kun pienhankinnan arvo ylittää 5 000 euroa, hankinnasta tehdään hallintolain mukainen valituskelpoinen hankintapäätös ja se annetaan tiedoksi normaalisti.

2 KYNNYSARVOT

2.1 Yleistä

Kaikki kynnysarvot on yksityiskohtaisesti listattu mm. työ- ja elinkeinoministeriön internetsivuilla ja kuntayhtymän internetsivuilla kohdassa Hankinnat. Ennakoitu arvo lasketaan arvonlisäverottomista arvoista (alv 0%).

2.2 Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

2.2.1 Tavara- ja palveluhankintasopimukset

Ennakoidun arvon laskennan perusteena on sopimuksen kokonaisarvo. Sopimuksen arvon määrittämisperusteena on käytettävä sopimuksen suurinta mahdollista kokonaisarvoa optio- ja pidennysehdot mukaan luettuina.

2.2.2 Urakat

Jos rakennustyö jaetaan osaurakoihin, kynnysarvo lasketaan osaurakoiden yhteenlasketun arvon mukaisesti. Yhteenlasketun arvon ylittäessä EU- tai kansallisen kynnysarvon, on kyseisen kynnysarvon ylittäviin hankintoihin soveltuvia säännöksiä noudatettava jokaisen osan hankinnassa hankintalaissa määrättyjä poikkeuksia lukuun ottamatta.

Rakennusurakan ennakoidun arvon laskennassa tulee huomioida rakennustyön arvon lisäksi myös rakennusurakalle tarpeellisten tavarahankintojen ennakoitu arvo silloin, kun hankintayksikkö antaa tavarat urakoitsijan käyttöön.

2.2.3 Määräaikainen tavara- tai palveluhankintasopimus

Määräaikaisten sopimusten ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä sopimuksen voimassaolon aikaista kokonaisarvoa jäännösarvo mukaan lukien.

Toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevien hankintojen osalta sopimuksen ennakoituksi arvon laskennassa tulee käyttää sopimuksen kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48, jolloin huomioiduksi tulevat neljän vuoden aikana tapahtuvat korvaukset.

Määräajoin uudistettavien sopimusten osalta ennakoidun kokonaisarvon laskennassa käytetään edellisen vuoden tai tilikauden vastaavien hankintojen arvoa huomioiden ne ennakoitua muutokset, joita tulevilla sopimuskaudella on odotettavissa.

Puitejärjestelyssä hankinnan ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä kaikkien puitejärjestelyn keston ajaksi suunniteltujen hankintasopimusten ennakoitua kokonaisarvoa.

2.3 Säännösten kiertämisen kieltö

Hankintaa ei saa jakaa osiin siten, että keinotekoisesti pyrittäisiin alittamaan kynnysarvo. Markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa toistuvat pienhankinnat, jotka ovat selkeästi pilkottuja.

3 HANKINTAMENETTELYT

3.1 Avoin menettely

Avointa menettelyä voi käyttää kaikissa hankinnoissa. Avoimella menettelyllä tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö käynnistää hankinnan julkaisemalla hankinnasta hankintailmoituksen, ja jossa kaikilla halukkailla toimittajilla on oikeus saada tarjouspyyntöasiakirjat ja oikeus tehdä tarjous.

Avointa menettelyä käytettäessä hankintayksikkö ei näin ollen voi ennalta rajata niiden toimittajien määrää, joille tarjouspyyntö lähetetään. Tarjoajien soveltuvuuden arviointi tehdään vasta menettelyn myöhemmässä vaiheessa.

Hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen tarjouspyyntö voidaan lisäksi lähettää suoraan sellaisille toimittajille jolta halutaan tarjous.

3.2 Rajoitettu menettely

Rajoitettua menettelyä voi avoimen menettelyn tapaan käyttää kaikissa hankinnoissa. Rajoitetulla menettelyllä tarkoitetaan kaksivaiheista hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta ilmoituksen ja, johon toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö valitsee osallistumishakemuksen jättäneiden joukosta ne toimittajat, joille se toimittaa tarjouspyyntöasiakirjat ja jotka voivat antaa tarjouksen. Eli ainoastaan hankintayksikön valitsemat toimittajat voivat tehdä tarjouksen. Tarjoajia on kutsuttava rajoitetussa menettelyssä vähintään viisi, jos soveliaita ehdokkaita on riittävästi. Tarjoajien valinnassa käytettäviä vähimmäisvaatimuksia sekä objektiivisia ja syrjimättömiä tarjoajaa koskevia valintaperusteita käsitellään kohdassa **soveltuvuus**.

3.3 Neuvottelumenettely

Poikkeuksellisesti hankinta voidaan suorittaa hankintalaista ilmenevällä neuvottelumenettelyllä. Neuvottelumenettelyä voidaan käyttää itsenäisenä etukäteen ilmoitettuna hankintamenettelynä tai siihen voidaan siirtyä toimittajaa valittaessa hankintalain 65 ja 25 §:n 1 momentissa säädetyin edellytyksin.

Neuvottelumenettelyllä tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta ilmoituksen ja, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä osallistumishakemuksen. Hankintayksikkö valitsee ne ehdokkaat, joiden kanssa se neuvottelee hankintasopimuksen ehdoista. On huomattava, että sattumanvaraiset kesken hankintamenettelyn käydyt neuvottelut ovat pääsääntöisesti kiellettyjä, koska neuvottelut saattavat johtaa kiellettyihin tinkimiskierroksiin.

Neuvottelumenettelyn käyttö edellyttää aina hankintalaissa (hankintalaki 66 § 2 mom.) olevaa perustetta sen käytölle. Perusteluvollisuus edellytysten täyttymisestä on hankintayksiköllä.

Neuvottelumenettelyssä ehdokkaita tulee kutsua vähintään kolme, edellyttäen että soveltuvia ehdokkaita on riittävä määrä.

3.3.1 Neuvottelumenettelyn käyttö kansallisessa hankinnassa (hankintalaki 30.3.2007/348 66 §)

a) Hankinnan arvo

Tavara- tai palveluhankinnassa hankinnan ennakoitu kokonaisarvo on alle 50 000 euroa tai rakennusurakan ennakoitu kokonaisarvo on alle 500 000.

b) Hankinnan luonne

Hankinnan luonteen vuoksi tarjouspyyntöä ei voida tai sitä ei ole tarkoituksenmukaista laatia niin tarkasti, että paras tarjous voitaisiin valita avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen

Tällaisia olisivat esimerkiksi sellaiset palveluhankinnat, joissa palvelujen tulee joustaa palvelujen käyttäjien tarpeiden mukaan, kuten erityisryhmien palveluasumiseen liittyvät palvelut sekä palveluhankinnat, joissa palvelujärjestelmä on vasta kehityksessä eikä palvelua tämän vuoksi voida etukäteen määrittellä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Hankinnan luonne tai hankintaan liittyvät riskit eivät poikkeuksellisesti mahdollista etukäteistä kokonaishinnoittelua. Tällaisia hankintoja ovat esimerkiksi vaativat saneerauskohteet, joissa hankintaan voi sisältyä kustannusvaikutuksiltaan odottamattomia seikkoja, minkä vuoksi hankinnan täsmällinen määrittelyminen tarjouspyynnössä tai sitovan tarjoushinnan antaminen tarjouksessa voi olla mahdotonta.

Myös sellaiset hankinnat/tilanteet, joissa tarjoajat voivat esittää erilaisia malleja hankinnan rahoitukselle kuten niin kutsutut yksityisrahoitus- ja elinkaarimalleja.

c) Asiantuntemuksen ja pätevyyden arviointia edellyttävä hankinta

Kyse on tutkimus-, selvitys-, suunnittelu-, arviointi- ja koulutushankinnasta, joka edellyttää palvelun tarjoamisesta vastaavien henkilöiden asiantuntemuksen ja pätevyyden erityistä arviointia. Neuvottelumenettelyn käyttö mahdollistaa palveluntarjoamisesta vastaavien henkilöiden asiantuntemuksen ja pätevyyden arvioinnin menettelyn aikana.

Asiantuntemus ja pätevyys ovat pääsääntöisesti tarjoajien kelpoisuuteen liittyviä edellytyksiä, joita tulee arvioida tarjoajien ominaisuuksien arvioinnin yhteydessä tarjouksen valintaperusteista erillisinä perusteina. Tämän kohdan hankinnoissa palvelun tarjoamisesta vastaavan henkilön pätevyyteen ja asiantuntemukseen liittyvät näkökohdat liittyvät yleensä välittömästi hankinnan kohteeseen, ja niiden arviointi pelkästään tarjousasiakirjojen perusteella on usein mahdotonta. Tällaisia ominaisuuksia ovat esim. kehitys yhteistyöhankkeiden suunnittelu- ja arviointitehtävissä vaadittavat kommunikointi- ja käytännön kielitaidot sekä täsmällinen osaaminen vaaditulta aihealueelta. Nämä seikat ovat keskeisiä hankinnan onnistumisen kannalta. Siksi näiden seikkojen perusteellinen arviointi on yleensä välttämätöntä hankintamenettelyn aikana.

Kyseisissä hankinnoissa hankinnan kohde usein määräytyy lisäksi tarkemmin palveluhankinnasta kiinnostuneiden tarjoajien tultua kartoitetuksi ja haastatelluiksi.

d) Yhteistyöjärjestely tai kumppanuussopimus

Kyse on julkisen ja yksityisen sektorin yksittäistä hanketta koskevaan yhteistyöjärjestelyyn liittyvästä hankinnasta tai pysyvää kumppanuussopimusta koskevasta hankinnasta sekä pitkäkestoisesta hankinnasta. Yhteistyösopimukset voivat koskea joko yksittäistä hanketta tai ne voivat olla pidempiaikaisia tai pysyviä rakenteellisia kumppanuussopimuksia. Yhteistyösopimukset voivat koskea esimerkiksi infrastruktuurin rakentamista tai palvelujen tuottamista. Tunnusomaista tällaisille sopimuksille on kiinteä yhteistyön tarve sopimussuhteen aikana esimerkiksi laadun parantamiseksi tai kehittämistyön tekemisessä.

Rakenteelliset yhteistyöjärjestelyt voivat koskea esimerkiksi julkisen ja yksityisen sektorin yhteisten yksiköiden perustamista sekä siihen liittyvien hankintasopimusten tekemistä. Yhtiöiden perustamiseen liittyvät toimet eivät kuulu hankintalainsäädännön soveltamisalaan. Koska kuitenkin näiltä yhtiöiltä tehtävät hankinnat kuuluvat lain piiriin, on usein tarkoituksenmukaista kilpailuttaa yhtiökumppanin valinta sekä tuleva hankintasopimus samanaikaisesti.

Kehitysluonteiset pitkäkestoiset hankkeet voivat koskea kaikkia hankintalajeja. Palveluhankinnoissa kehitysluonteisuus voi toteutua esimerkiksi uusien palvelutyyppeiden kohdalla, jolloin palvelujen sisällön tarkka määrittäminen etukäteen voi olla vaikeaa.

e) Keskitettävä sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelu

Kyse on valtakunnallisesti tai alueellisesti keskitettävästä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnasta esimerkiksi veripalvelun välityspalvelu tai harvinaisten vammais- tai sairausryhmien palvelut

f) Moniammatillinen erityisosaaminen

Kyse on moniammatillista erityisosaamista edellyttävästä hankinnasta erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon alalla esimerkiksi monivammaisten henkilöiden kuntouttamiseen liittyvät sosiaali- ja terveydenhoidon palveluhankinnat, vaikeisiin sosiaalsiin ongelmiin tarkoitettut sosiaalihuollon palveluhankinnat sekä erityisresursseja edellyttävät erityisen vaativille asiakkaille tarkoitettut palveluhankinnat.

g) Poikkeuksellinen kiire

Kyse on poikkeuksellisen kiireellisestä hankinnasta, johon hankintayksikkö ei ole voinut kohtuudella varautua. Kiireen tulee johtua poikkeuksellisista syistä. Kyse on oltava hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta ja äärimmäisestä kiireestä.

Hankintayksikön tulee kohtuudella varautua todennäköisiin tuleviin hankintoihin esimerkiksi puitejärjestelyin, jolloin sillä ei ole kiireestä johtuvaa tarvetta neuvottelumenettelyn käyttöön.

Menettelyn käyttötilanteena voisivat olla esimerkiksi laitteen rikkoutumisesta aiheutuva korjaustarve taikka sosiaali- tai terveystyöpalvelujen järjestäminen kriisitilanteessa.

h) Käyttöoikeussopimukset ja käyttöoikeusurakan saajan valinta

Kyse on palvelua koskevasta käyttöoikeussopimuksesta tai käyttöoikeusurakan saajan valinnasta. Käyttöoikeussopimukset ovat yleensä laajoja ja sisällöltään vaihtelevia sopimuksia, joissa sopimuksen kohteen määrittely ennakolta ei ole yleensä tarkoituksenmukaista tai se voi rajoittaa erilaisten toimintavaihtoehtojen esittämistä.

Käyttöoikeussopimuksille tunnusomaista on palveluntarjoajalle tai käyttöoikeusurakan saajalle annettava kohteen hyödyntämistä koskeva käyttöoikeus hankintayksiköltä tulevan vastikkeen sijaan. Koska erilaisten toteutusvaihtoehtojen mahdollistaminen ja niiden arvioiminen sopivimman mallin löytämiseksi edellyttää yleensä neuvotteluja hankintamenettelyn aikana, on neuvottelumenettely tarjoajien kannalta perusteltu taloudelliseen tai oikeudelliseen riskiin liittyvien tekijöiden arvioimiseksi.

i) Tutkimus kokeilu tai kehittäminen

Kun hankinta tehdään vain tutkimusta, kokeilua tai kehittämistä varten eikä taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- tai kehittämiskulujen korvaamiseksi.

Neuvottelumenettelyn kulku kansallisissa hankinnoissa

Hankintayksikön tulee laatia ennen hankintamenettelyn aloittamista kuvaus hankinnan tavoitteista ja pääasiallisesta sisällöstä. Tarkoituksena on kuvata hankintaa yleisellä tasolla, jotta tarjoajat saavat riittävän tiedon hankinnan kohteesta ja voivat sen perusteella harkita kiinnostustaan osallistua tarjouskilpailuun. Hankintayksikön tulee esittää hankintailmoituksessa tai hankintaan liittyvissä asiakirjoissa myös hankinnassa noudatettavat menettelylliset säännöt. Hankintayksikkö voi esimerkiksi asettaa tarjoajille taloudelliseen ja tekniseen suorituskykyyn tai muihin ominaisuuksiin liittyviä vaatimuksia tai käyttää tällaisia tekijöitä tarjoajien määrän vähentämisessä. Hankintayksikkö voi myös laatia etukäteen menettelyn kulkua koskevia sääntöjä, joita se tulee noudattamaan neuvotteluissa mukana olevien tarjoajien määrän vähentämisessä.

Neuvotteluihin on otettava mukaan vähintään kolmen tarjoajaa, jos sopivia tarjoajia on riittävästi. Tarjoajien määrä voi olla luonnollisesti myös ehdotettua vähimmäismäärää suurempi. Tarjoajien määrän arvioinnissa tulee huomioida kilpailuolosuhteiden hyödyntäminen sekä hankinnan laatu ja laajuus.

Hankintayksikön ja tarjoajien väliset neuvottelut voivat myös kansallisella puolella koskea kaikkia hankintasopimuksen toteuttamiseen liittyviä näkökohtia. Ehdokkaita ja tarjoajia tulee neuvotteluissa kohdella tasapuolisesti ja syrjimättä antamalla muun muassa samanlaiset tiedot hankinnan kohteesta ja sen toteuttamisesta sekä huomioimalla yhdenvertaisen kohtelun ja objektiivisuuden vaatimukset myös neuvottelutilanteissa.

Hinnan tinkimiseen liittyvät neuvottelut ovat kiellettyjä ja hankintayksikön tulee pidättäytyä tällaisista neuvotteluista tarjousten saamisen jälkeen.

3.3.2 Neuvottelumenettely käyttö EU-hankinnassa (hankintalaki 30.3.2007/348, 25 §)

a) Hankinnan luonne

Hankinnan luonteeseen liittyvät riskit eivät poikkeuksellisesti mahdollista etukäteistä kokonaishinnoittelua

- Esimerkiksi vaativissa saneeraushankkeissa, joissa rakennustyön tarkkaa sisältöä ja kustannusvaikutuksia on erityisen vaikeaa arvioida ennakolta;

Palveluhankinnassa, kuten rahoituspalvelujen, rakennusten suunnittelupalvelujen sekä muiden asiantuntija- ja osaamispalvelujen hankinnassa, hankinnan luonteen vuoksi tarjouspyyntöä tai tehtävämäärittelyä ei voida laatia niin tarkasti, että paras tarjous voitaisiin valita avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen

- Tällaisia asiantuntija- ja osaamispalveluja olisivat esimerkiksi vaativat rakennusten suunnittelupalvelut sekä vakuutus-, pankki- ja sijoituspalvelut.

b) Tutkimus, kokeilu tai kehittäminen

Mikäli rakennusurakassa rakennustyö tehdään vain tutkimusta, kokeilua tai kehittämistä varten eikä taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi taikka tutkimus- ja kehittämiskulujen korvaamiseksi;

- Näyttövelvollisuus rakennushankkeen tutkimusluonteesta olisi tässäkin tapauksessa hankintayksiköllä; sekä

c) Käyttöoikeusurakan saajan valinta

Kun on kyse käyttöoikeusurakan saajan valinnasta.

- Käyttöoikeusurakat ovat yleensä laajoja ja sisällöltään vaihtelevia sopimuksia, joissa sopimuksen kohteen määrittely ennakolta ei ole yleensä tarkoituksenmukaista tai se voi rajoittaa erilaisten toimintavaihtoehtojen esittämistä.
- Erilaisten toteutusvaihtoehtojen mahdollistaminen ja niiden arvioiminen sopivimman mallin löytämiseksi sekä niihin liittyvien teknisten, oikeudellisten ja taloudellisten tekijöiden arvioiminen edellyttää yleensä neuvotteluja hankintamenettelyn aikana.
- Kolmannen osapuolen kanssa noudatettava hankintamenettely käyttöoikeusurakkaan perustuvissa rakennusurakoissa määräytyy rakennusurakkaa koskevien edellytysten mukaisesti, eikä neuvottelumenettelyä voi ilman siihen hankintaan liittyvää edellytystä soveltaa.

Neuvottelumenettelyn kulku EU-hankinnoissa

Neuvottelumenettelyn yleisenä tavoitteena on tarjousten mukauttaminen hankintayksikön asettamiin vaatimuksiin parhaan tarjouksen löytämiseksi. Vaatimuksista on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Neuvottelujen sisältöä ei sinänsä ole rajoitettu, joten neuvottelut voivat koskea kaikkia hankintasopimuksen toteuttamiseen liittyviä ehtoja.

Ehdokkaita neuvottelumenettelyyn on valittava vähintään kolme ehdokasta, jollei soveltuvia ehdokkaita ole vähemmän. Ehdokkaiden soveltuvuutta ja tarjouskilpailuun valittavien ehdokkaiden valintaa on käsitelty kohdassa "Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuus".

Neuvotteluja voidaan käydä vaiheittain siten, että neuvotteluissa mukana olevien tarjousten määrää rajoitetaan neuvottelujen aikana. Edellytyksenä on, että vaiheittaisuudesta ja sen perusteista on ilmoitettu ennen hankintamenettelyn aloittamista. Neuvoteltavien ratkaisujen tai tarjousten määrän vähentämisessä neuvottelumenettelyn aikana käytetään ennalta ilmoitettuja ja neuvottelussa vielä tarkentuvia tarjouksen valintaperusteita. Tarjoajien soveltuvuuteen liittyviä perusteita ei tule käyttää enää neuvoteltavien tarjousten määrän vähentämisessä. Erityisesti suunnittelupalveluja ja muita asiantuntijapalveluja koskeissa hankinnoissa hankintamenettelyn vaiheittainen toteuttaminen voi olla aiheellista.

Todellisen kilpailun aikaansaamiseksi on myös neuvottelujen viimeisessä vaiheessa oltava riittävä määrä ehdokkaita jäljellä.

Vaiheittain toteutetussa hankinnassa tulee ottaa huomioon esimerkiksi tarjousmenettelyyn osallistumisesta aiheutuvat kustannukset tarjoajille, etenkin, jos menettelyn kuluessa edellytetään erityistä työpanosta edellyttävien suunnitelmien laatimista tai muiden töiden tekemistä. Hankintayksikkö voi korvata tarjouskilpailuun osallistumisesta tarjoajille aiheutuvat tavanomaista korkeammat kustannukset myös maksamalla palkkioita.

Pöytäkirjojen laatimiseen tai muihin menettelyn kulkua koskevien asiakirjojen laatimiseen tulee neuvottelumenettelyä käyttäessä kiinnittää huomiota, jotta menettelyä ja tarjoajien tasapuolista kohtelua voitaisiin jälkikäteen arvioida. Kaikkia ehdokkaita ja tarjoajia on kohdeltava neuvotteluissa tasapuolisesti. Kenellekään ei esimerkiksi saa antaa tietoja tavalla, joka vaarantaisi tarjouskilpailuun osallistuvien tasapuolisen kohtelun.

Neuvottelukutsu EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa

Neuvottelumenettelyssä ehdokkaille on lähetettävä neuvottelukutsu. Neuvottelukutsu lähetetään niille osallistumishakemuksen jättäneille ehdokkaille, jotka on valittu osallistumaan tarjouskilpailuun. Neuvottelukutsun tulee sisältää tarjouspyyntö, jos hankintayksikkö on laatinut sellaisen. Vaihtoehtoisesti neuvottelukutsussa voi olla ilmoitus siitä, mistä asiakirjat ovat saatavissa, pyytämiseen liittyvä määräajan sekä tiedon mahdollisesti perittävistä maksuista. Tarjouspyynnön on sisällettävä hankintalain mukainen vähimmäissisältö, sillä tarkkuudella kuin nämä tiedot voidaan ilmoittaa.

3.3.3 Neuvottelumenettelyyn siirtyminen (hankintalaki 30.3.2007/348 25§)

Hankintayksikkö voi siirtyä neuvottelumenettelyyn sekä kansallisissa hankinnoissa että EU-hankinnoissa, jos avoimessa menettelyssä, rajoitetussa menettelyssä tai kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä on saatu tarjouksia, jotka eivät sisällöltään vastaa tarjouspyyntöä, tai joita ei voida hyväksyä hankintalaissa määrätyin perustein (ks. hankintalain 47, 48, 50 tai 52 – 60 §). Edellytyksenä on lisäksi, ettei tarjouspyynnön mukaisia sopimusehtoja olennaisesti muuteta. Uutta hankintailmoitusta ei tarvitse julkaista, jos neuvottelumenettelyyn otetaan mukaan kaikki ne tarjoajat, jotka täyttävät tarjoajan soveltuvuudelle asetetut vähimmäisedellytykset ja jotka ovat tehneet muotomääräykset täyttävän tarjouksen. Neuvottelumenettelyyn siirtyminen olisi mahdollista, jos tarjouksissa

esitetään esimerkiksi vaihtoehtoisia hankintojen toteuttamistapoja, vaikka tarjouspyynnössä ei tähän anneta mahdollisuutta tai tarjouksissa ei ole tarjouspyynnössä edellytetyjä selvityksiä verotukseen, ympäristönsuojeluun tai työoloihin liittyvien velvoitteiden täyttämistä.

3.4 Hankinta ilman kilpailuttamista (= Suorahankinta)

Suorahankinnalla tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisematta hankintailmoitusta valitsee menettelyyn mukaan yhden tai usean toimittajan, jonka kanssa hankintayksikkö neuvottelee sopimuksen ehdoista. Eli hankintayksikkö käytännössä suorittaa tilauksen ilman tarjouspyyntöä tai tekee hankintapäätöksen tarjouskilpailua järjestämättä vain yhdeltä tai usealta toimittajalta pyydetyllä tarjouksella. Suora hankinta on kuitenkin erotettava tilauksista, joita hankintayksiköt tai niiden alaiset organisaatioon kuuluvat toimivaltaiset viranhaltijat ja työntekijät tekevät kilpailutettujen puitesopimusten ja -järjestelyjen puitteissa. Tilaukset ovat tällöin jo kilpailutettujen sopimusten täytäntöön panemista eikä itsenäisiä muutoksenhakukelpoisia hallintopäätöksiä.

Pääsääntönä on kaikkien hankintojen kilpailuttaminen. Suorahankinnan käyttäminen on poikkeus tästä pääsäännöstä. Suorahankinta on sallittu ainoastaan hankintalaista ilmenevin erityisin perustein, joita on tulkittava suppeasti. Tämän vuoksi syy suorahankinnan käyttämiseen on aina todettava ennalta, ja se on perusteltava hankintapäätöksessä tai siihen liittyvässä muussa asiakirjassa hankintalain perusteella.

Suorahankinta on mahdollista mm. silloin, kun vain tietty toimittaja pystyy toteuttamaan hankinnan tai kun ennalta arvaamattoman syyn aiheuttaman kiireen johdosta hankintaa ei ehditä kilpailuttaa. Vastaavasti aikaisempaa hankintaa täydentävä lisähankinta on laissa mainituin edellytyksin mahdollista ilman kilpailutusta. Jos alkuperäisen hankinnan kilpailutus on tehty ns. optioehdoin, voi suora jatkohankintasopimus olla mahdollinen tällä perustella. Hankinta pakko- tai konkurssihuutokaupasta suorana hankintana on myös asian luonteesta johtuen sallittua.

Hankintayksikkö voi sekä EU- että kansallisessa hankinnassa valita menettelytavaksi suorahankinnan, jos hankintalaissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Eli suorahankinnan voi tehdä seuraavanlaisissa tilanteissa (hankintalaki 27§):

a) Ei ole saatu osallistumishakemuksia tai tarjouksia

”Avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka sopivia tarjouksia ja alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta.”

- Edellytyksenä on, ettei tarjouspyynnön ehtoja olennaisesti muuteta.
- Mikäli hankintailmoituksen perusteella ei ole tullut yhtään tarjousta, voi hankintayksikkö aloittaa suorahankintamenettelyn valitsemansa toimittajan kanssa. Edellytyksenä on lisäksi, että toimittaja täyttää tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa asetetut vaatimukset.

b) Vain yksi toimittaja

"Teknisestä, taiteellisesta tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan."

- Teknisenä seikkana kyseeseen voi tulla esimerkiksi poikkeuksellinen uusi tekninen ratkaisu tai hankinnan kohteen edellyttämä tietty käsityötaito, jota hankinnan toteuttaminen edellyttää.
- Hankintayksikön tulee pystyä osoittamaan, ettei ole olemassa vastaavaa tuotetta tai palvelua, jolla sama lopputulos voitaisiin saavuttaa.
- Yksinoikeuden suojaamisen vuoksi suora hankinta on mahdollinen esimerkiksi silloin, kun hankintailmoituksen julkaiseminen saattaisi paljastaa mahdollisen toimittajan liikesalaisuuden tai muun vastaavan tiedon, jonka paljastuminen aiheuttaisi toimittajalle taloudellista vahinkoa.
- Säännöksen käyttötilanteiden tulee olla perusteltuja. Säännöksen tarkoituksena syynä ei voi siten olla esimerkiksi hankintayksikön ilman pakottavaa syytä toteuttamat toimet tai tekemät sopimukset, joilla taataan tietyille palveluntarjoajalle yksinoikeus palvelujen tuottamiseen taikka hankintojen puutteellisesta suunnittelusta aiheutuvat tilanteet, jollainen voisi olla kysymyksessä muun muassa hankintatarpeen tultua vajavaisesti kartoitetuksi etukäteen.

c) Äärimmäinen kiire

"Sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi"

- Kiireen tulee johtua hankintayksikön ulkopuolisista syistä, joten hankintayksiköstä itsestään johtuva syy ei voi olla peruste suorahankinnan tekemiselle.
- Perusteen on oltava äkillinen ja sellainen jota hankintayksikkö ei ole kohtuudella voinut ennakoita.
- Säännöksen tarkoituksena kiireeksi ei siten voitaisi katsoa hankintayksikön viivyttelyä hankinnan toteuttamisessa.
- Edellytyksenä suorahankinnan tekemiselle olisi lisäksi, että hankinnan tekeminen on ehdottoman välttämätöntä.
- Kiire voisi olla kyseessä esimerkiksi äkillisen luonnonilmiön tai onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen korjaamisessa tai ennalta arvaamattoman toiminnoille kriittisen laitteen rikkoutumisessa.

d) Tutkimus, tuotekehittely tai tieteellinen tarkoitus

"Hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyseessä ole massatuotanto tavarantoimittajan valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi."

- Edellytyksenä on, ettei kyseessä ole tavarantoimittajan massatuotanto taloudellisessa tarkoituksessa.

- Kysymys voi olla esimerkiksi sellaisesta kehitysprojektista, jossa tavaraa valmistetaan yksittäiskappaleita vain tilaajalle eikä kaupallista menekkiä silmällä pitäen sarjatuotantona.

e) Raaka-ainemarkkinoilla noteeratut tuotteet

"Hankinta koskee raaka-ainemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita"

- Esimerkiksi polttoaineiden hankkiminen raaka-ainepörssistä.

f) Realisointitilanteet

"Tavarat hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena."

- Kysymykseen voi tulla esimerkiksi konkurssipesän realisointitilanteet taikka liiketoiminnan päättymisen johdosta tapahtuva tavaroiden myynti markkinahintoja alempaan, erityisen edulliseen hintaan; taikka

g) Hankinta suunnittelukilpailun voittajalta

"Kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella ja joka on suunnittelukilpailun sääntöjen mukaan tehtävä kilpailun voittajan kanssa, tai jos voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; tällöin kaikki voittajat on kutsuttava osallistumaan neuvotteluihin."

- Säännös mahdollistaa suunnittelukilpailuun perustuvien hankintojen joustavan tekemisen.
- Suunnittelukilpailun ja suoraankintana tehtävän sopimuksen välillä on oltava välitön toiminnallinen yhteys eikä suoraankinta voi koskea sisällöltään laajempaa hankintaa, kuin mikä on ollut suunnittelukilpailun kohteena.

h) Yksittäistapauksittain sosiaali-, terveys- tai koulutuspalvelussa

"Kansallisessa hankinnassa sosiaali-, terveys tai koulutuspalvelujen hankinta yksittäistapauksessa, jos tarjouskilpailun järjestäminen, neuvottelumenettelyn käyttö tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi."

- Käytettävissä vain kansallisessa hankinnassa.
- Tarkoitettu rajoitettavaksi erityisiin ja poikkeuksellisiin tilanteisiin.
- Mahdollista vain yksittäistapauksissa, joten jokaisen potilaan tai asiakkaan osalta menettelyn käyttöedellytys tulisi harkita ja perustella erikseen.
- Koska kysymykseen tulisivat vain yksittäistapaukset, tulisi tällaiset hankinnat pääsääntöisesti kilpailuttaa muita menettelyjä, esimerkiksi puitejärjestelyä, käyttäen.

Suorahankinta lisätilauksesta

i) Aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen

Suorahankinta lisätilauksena on mahdollinen tavarahankinnassa, joka tehdään alkuperäisen toimittajan kanssa jos lisätilauksen tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen.

Edellytyksenä on, että toimittajan vaihtaminen johtaisi teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisen materiaalin hankkimiseen, mikä aiheuttaisi yhteensopimattomuutta tai suhteettoman suuria teknisiä vaikeuksia käytössä ja kunnossapidossa. Lisätilaus edellyttää poikkeuksellisuutta, sillä normaalitapauksissa myös mahdollisten lisätilausten tarve on otettava huomioon hankinnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tekniseen yhteensopimattomuuteen liittyviä perusteita suorahankinnan tekemiselle on tulkittava tiukasti. Hankintayksikön tulisi pystyä yksityiskohtaisesti osoittamaan hankinnan kohteen vaikeus, arkaluonteisuus ja tekniseen yhteensopivuuteen liittyvät perusteet sopimuksen antamiselle vain yhdelle toimittajalle.

Tällaisten sopimusten ja uudistettavien sopimusten voimassaoloaika voisi pääsääntöisesti olla enintään kolme vuotta.

j) Palvelun tai urakan toteuttamiselle välttämättömäksi osoittautunut lisäurakka tai palvelu

Suorahankinta on myös mahdollinen kun kyseessä on alkuperäiseen hankintasopimukseen sisältymätön lisäpalvelu tai lisäurakka, joka hankitaan alkuperäiseltä toimittajalta ja joka on ennalta arvaamattomista syistä osoittautunut välttämättömäksi palvelun tai urakan toteuttamiselle sellaisena kuin se on alun perin määritelty.

Tällaisen lisätilauksen edellytyksenä on, että hankinnan toteuttaminen on ennalta arvaamattomista syistä osoittautunut välttämättömäksi alkuperäisen urakan tai palveluhankinnan suorittamiselle tai, että sitä ei voida teknisistä tai taloudellisista syistä erottaa pääsopimuksesta ilman huomattavaa haittaa. Suorahankinta olisi mahdollinen myös tilanteissa, joissa hankinta voidaan erottaa alkuperäisen sopimuksen toteuttamisesta, mutta se on ehdottoman välttämätön alkuperäisen sopimuksen loppuun saattamiseksi.

Lisäksi edellytyksenä on, että lisäpalvelujen tai lisäurakoiden kokonaisarvo on enintään 50 prosenttia alkuperäisen hankinnan arvosta. Hankintayksikkö voi tehdä samoin edellytyksin suorahankinnan myös käyttöoikeusurakkaan liittyvästä lisäurakasta alkuperäisen käyttöoikeusurakan saajan kanssa.

k) Aikaisemman palveluhankinnan tai rakennusurakan toisinto (ns. optio)

Suorahankinta on mahdollista kun kyse on alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävästä uudesta rakennusurakkasopimuksesta tai palveluhankinnasta, joka vastaa aikaisemmin avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen tehtyä rakennusurakkaa tai palveluhankintaa.

Tällaisesta uudesta entisen palveluhankinnan tai rakennusurakan toisinnosta eli suoraankintana tehtävästä mahdollisesta lisätilauksesta käytetään myös nimitystä optio.

Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suoraankinnasta ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan ennakoitu arvo on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa. Eli toisin sanoen suoraankinta on mahdollinen silloin, kun alkuperäisessä palveluhankinta- tai rakennusurakasopimuksessa on jo kilpailutettu pituudeltaan määrätty optioehto, joka on huomioitu alkuperäisessä tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa sekä sopimuksen arvon laskemisessa.

Option käyttöön liittyy kolmen vuoden aikarajoitus. Päätös option käyttämisestä pitää tehdä kolmen vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä, vaikka optio faktisesti käytettäisiinkin vasta myöhemmin esimerkiksi neljän vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä. Tarjoajien tasapuolisen aseman turvaamiseksi, optioiden tulee olla ennalta ajallisesti ja sisällöllisesti määritellyjä, yleisten sisällöltään täsmennyttömien lisätilausten tekeminen suoraankintana ei ole mahdollista.

3.5 Kilpailullinen neuvottelumenettely

Yleistä

Kilpailullisella neuvottelumenettelyllä tarkoitetaan sellaista hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö neuvottelee menettelyyn hyväksytyjen ehdokkaiden kanssa löytääkseen yhden tai usean ratkaisun, joka vastaa sen tarpeita ja jonka ratkaisun perusteella menettelyyn valittuja ehdokkaita pyydetään tekemään tarjouksensa. Kilpailullisesta neuvottelumenettelystä julkaistaan ilmoitus, johon kaikki toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Kilpailullista neuvottelumenettelyä koskevia hankintalain säännöksiä sovelletaan sekä EU-kynnysarvot ylittäviin että kansallisiin hankintoihin.

Kilpailullista neuvottelumenettelyä voidaan käyttää sellaisessa erityisen monimutkaisessa hankinnassa jossa, hankintayksikkö ei pysty objektiivisesti ennakolta määrittelemään hankinnan oikeudellisia, rahoituksellisia tai taloudellisia ehtoja ja yksityiskohtia taikka teknisiä keinoja tarpeidensa tai tavoitteidensa toteuttamiseksi. Määrittelyn täytyy olla objektiivisesti arvioiden vaikeaa, joten hankintayksikön resurssiongelmien liittyvät syyt eivät ole säännöksessä tarkoitettu peruste menettelyn käytölle. Kilpailullisen neuvottelumenettelyn käyttökohteita ovat esimerkiksi suuret liikenneinfrastruktuurihankkeet, korkean teknologian hankkeet, hankinnat, joissa innovatiivisten ratkaisujen huomioiminen voi olla erityisen tarkoituksenmukaista sekä hankkeet, joissa parhaan rahoituskeinon tai riskinjakomallin valintaa ei ole tarkoituksenmukaista tehdä ennakolta. Lisäksi edellytyksenä on, että tarjouksen valintaperusteena käytetään kokonaistaloudellista edullisuutta.

Hankintayksikön on kohdeltava ehdokkaita ja tarjoajia menettelyssä tasapuolisesti. Tämä koskee erityisesti osapuolten välisiä neuvotteluja. Hankintayksikkö ei myöskään saa antaa tietoja tavalla, joka vaarantaa tarjouskilpailuun osallistuvien tasapuolisen kohtelun.

Hankintayksikön on käsiteltävä tarjoajien esittämiä ratkaisuehdotuksia ja muita hankintamenettelyssä merkityksellisiä tietoja luottamuksellisina hankintamenettelyn aikana.

Toisen tarjoajan ehdottamia ratkaisuja tai muita tietoja ei saa paljastaa ilman ehdokkaan tai tarjoajan suostumusta. Hankintayksikkö voi kuitenkin pyytää ehdokkaiden suostumusta tietojen antamiseen muille tarjoajille, jolloin esimerkiksi ratkaisuehdotuksissa olevia tietoja voitaisiin käyttää tarjouspyynnön tekemisessä. Tarjouskilpailun jälkeen tarjoajien menettelyn aikana antamia tietoja tulee käsitellä salassapidon osalta soveltaen mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Hankintayksikkö voi maksaa kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn osallistuville raha- tai muita palkkioita taikka antaa palkintoja. Kulujen korvaaminen voi olla tarkoituksenmukaista, jotta menettelyyn osallistuvien resurssi- ja taloudelliset rasitukset eivät nouse kohtuuttomaksi ja jotta normaalisti hankintayksikön vastuulle kuuluvaa suunnittelu- ja määrittelytyötä ei perusteettomasti teetettäisi yrityksillä ilman korvausta.

Kilpailullisen neuvottelumenettelyn kulku

Hankintayksikkö määrittelee hankintailmoituksessa hankintaa koskevat tarpeet ja vaatimukset yleisellä tasolla. Lisäksi se laatii hankinnan tavoitteita ja sisältöä tarkentavan yksityiskohtaisemman hankekuvauksen.

Tämän jälkeen hankintayksikkö valitsee hankinnan kohteeseen liittyvien perusteiden (esimerkiksi ehdokkaiden taloudelliseen ja rahoitukselliseen asemaan tai tekniseen ja ammatilliseen pätevyyteen liittyvien perusteiden) mukaisesti menettelyyn mukaan otettavat ehdokkaat. Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä menettelyyn on kutsuttava vähintään kolme ehdokasta, jollei soveltuvia ehdokkaita ole vähemmän.

Hankintayksikkö aloittaa valitsemiensa ehdokkaiden kanssa neuvottelun hankinnan toteuttamiseen soveltuvien keinojen määrittelemiseksi sekä hankinnan toteuttamista koskevaan yhden tai useamman ratkaisuvaihtoehton löytämiseksi. Ehdokkaiden kanssa käytävät neuvottelut voivat koskea kaikkia sopimukseen liittyviä näkökohtia. Hankintayksikkö voi siten vapaasti käydä ehdokkaiden kanssa läpi erilaisiin teknisiin, oikeudellisiin tai rahoituksellisiin tekijöihin liittyviä vaihtoehtoja.

Neuvottelut voivat tapahtua vaiheittain siten, että neuvotteluissa mukana olevien ratkaisujen määrää rajoitetaan neuvottelujen aikana soveltamalla tarjouksen vertailuperusteita. Edellytyksenä neuvottelujen käymiselle vaiheittain on, että vaiheittaisuudesta ja noudatettavista perusteista on ilmoitettu hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa.

Neuvottelujen vaiheittaisuudella voidaan keventää hankintamenettelyä valitsemalla jatkoneuvotteluihin sellaiset ehdokkaat, joiden esittämät ratkaisut vastaavat parhaiten hankintayksikön tarpeita.

Neuvotteluja voidaan jatkaa siihen saakka, kunnes hankintayksikkö pystyy tekemään päätöksen hankinnan toteuttamista koskevasta yhdestä tai useammasta ratkaisumallista. Hankintayksikkö päättää neuvottelut, kun se on valinnut ne ratkaisuvaihtoehdot, joilla hankinta voidaan toteuttaa. Neuvottelujen päättymisestä on ilmoitettava osallistujille.

Hankintayksikön pyytää ehdokkailta neuvotteluissa esitettyihin ja määritettyihin ratkaisuihin perustuvat lopulliset tarjoukset. Tarjousten on oltava tarjouspyynnössä esitettyjen

hankkeen kohteen edellyttämien vaatimusten mukaisia. Tarjoukset pyydetään kaikilta menettelyn tässä vaiheessa mukana olevilta ehdokkailta.

Tarjouksen valinnassa on sovellettava hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa ilmoitettuja vertailuperusteita. Tarjouksia voidaan hankintayksikön pyynnöstä täsmentää ja selkeyttää, jos se ei johda tarjousten tai tarjouspyynnön olennaisten tekijöiden muuttumiseen syrjivällä tai kilpailua vääristävällä tavalla. Samoin edellytyksin tarjouksen valinnan jälkeen myös tarjouskilpailun voittanutta tarjousta voidaan täsmentää tai selkeyttää taikka vahvistaa siinä olevia sitoumuksia.

3.6 Puitejärjestely

Puitejärjestelyllä tarkoitetaan yhden tai useamman hankintayksikön ja yhden tai useamman toimittajan välistä sopimusta, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot erityisesti hintojen ja tarvittaessa suunnitellun määrän osalta.

Puitejärjestely soveltuu erityisesti sellaisten hankintojen toteuttamiseen, joissa tuotteet ja hinnat kehittyvät nopeasti eikä hankintayksikön kannalta ole tarkoituksenmukaista sitoutua kiinteisiin hintoihin ja ehtoihin. Käyttöalana voivat olla esimerkiksi tietotekniikkahankinnat sekä palveluhankinnat, joissa palvelun määrää

ei ole tarkoituksenmukaista etukäteen vahvistaa. Menettelyn käyttö mahdollistaa kestoiltaan melko pitkien sopimusten käytön. Lisäksi erityisesti yhteishankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä pidempiaikaisena hankintamenettelynä. Puitejärjestely mahdollistaa varautumisen todennäköisiin tuleviin hankintoihin, jolloin voidaan välttää kiireestä johtuvat suoraan hankinnan tai neuvottelumenettelyn kyseenalainen käyttäminen. Puitejärjestelyn käyttäminen usein vähentää myös hallinnollista työtä.

Hankintaa ei saa keinotekoisesti pilkkoa pieniin osiin, mutta hankintojen kilpailuttaminen liian suurina kokonaisuuksina ei usein ole tarkoituksenmukaisesta alan yritysten pienen koon vuoksi tai tilanteissa, joissa hankinnan toteuttaminen yhdessä erässä voisi olla hankintayksikölle riskialtista. Hankinnan toteuttaminen puitejärjestelyllä yleensä vähentää näitä ongelmia. Hankinnan kokonaisarvossa on otettava huomioon puitejärjestelyn keston ajalle suunniteltujen hankintojen enimmäisarvo. Myös samanaikaisesti tai lyhyehkön ajan kuluessa tilattavien samanlaisten tavaroiden, palvelujen tai rakennustöiden kilpailuttaminen on usein tarkoituksenmukaista toteuttaa puitejärjestelyin.

Pienhankinnoissa eli kansalliset kynnyksarvot alittavissa hankinnoissa on suositeltavaa käyttää puitejärjestelyjä. Kun pienhankintoihin sovelletaan hankintayksikön omia, kevyempiä ohjeita, voidaan puitejärjestelyjä suosimalla mahdollisesti vähentää myös hankinnoissa käytettäviä resursseja pienempien hankintojen osalta sekä saavuttaa parempia hinta- ja muita ehtoja.

Menettely

Samoja hankintalain sääntöjä puitejärjestelystä sovelletaan sekä EU- että kansallisissa hankinnoissa tehtäviin puitejärjestelyihin. Puitejärjestelyyn valitaan toimittajat yleensä avoimella tai rajoitetulla menettelyllä noudattaen näihin menettelyihin liittyviä määräaikoja

ja ilmoittamisveloitteita. Toimittajat voidaan valita myös neuvottelumenettelyllä tai tekemällä suorahankinta, mikäli menettelyjen käytön edellytykset ovat yksittäistapauksissa olemassa. Laajoissa ja arvoltaan suurissa sopimuksissa puitesopimusten osapuolten valintavaihe on tärkeä ja järjestelyssä mukana olevista hankintayksiköistä ja niiden sopimusaikana todennäköisesti tekemistä hankinnoista tulee antaa jo hankinnasta ilmoitettaessa riittävästi tietoa. Puitejärjestelyn käyttäminen on perusteltava hankintapäätöksessä.

Puitejärjestelyyn perustuvat hankintasopimukset on tehtävä puitejärjestelyn alkuperäisten osapuolten kesken. Järjestelyyn ei ole siten mahdollista ottaa hankintamenettelyn aloittamisen jälkeen uusia osapuolia. Jos hankintayksikkö ei kuitenkaan halua käyttää hyväkseen puitejärjestelyn mahdollistamia joustavampaa kilpailuttamismenettelyjä, hankintayksikkö voi kilpailuttaa hankinnan noudattamalla lain ilmoittamis- ja menettelytapavaatimuksia. Puitejärjestelyn ehtoihin ei saa tehdä huomattavia muutoksia sen voimassaoloaikana. Puitejärjestelyä ei myöskään saa käyttää kilpailua vääristävällä, rajoittavalla tai estävällä tavalla.

Puitejärjestely voi olla voimassa enintään neljä vuotta. Hankinnan kohteen välttämättä sitä edellyttäessä puitejärjestely voi olla poikkeuksellisesti kestoaltaan pidempi.

Puitejärjestelystä on EU-hankintojen osalta tehtävä jälki-ilmoitus, mutta ei kuitenkaan siihen perustuvista yksittäisistä hankintasopimuksista. Jälki-ilmoitusvelvoite koskee myös liitteen B mukaisia toissijaisia palveluhankintoja koskevia sopimuksia.

Puitejärjestely voidaan tehdä yhden tai useamman toimittajan kanssa. Usean toimittajan kanssa tehtävään puitejärjestelyyn on valittava mukaan vähintään kolme toimittajaa, jos kelpoisuusehdot täyttyviä toimittajia ja hyväksyttäviä tarjouksia on riittävästi.

a) Yksi toimittaja

Yhden toimittajan kanssa tehtyyn puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat voidaan tehdä ilman kilpailuttamista, jos puitejärjestelyn ehdot on vahvistettu järjestelyssä. Ehtojen tulee olla osapuolia sitovia. Hinnan osalta vähintään hinnan muodostamista koskevan säännön tulee olla sitova. Menettely ei käytännössä poikkea hankintasopimuksista, joissa toimitukset on sovittu tapahtuvaksi tilauksen perusteella ennalta sovittujen ehtojen mukaisesti; hankintayksikkö tekee tarjoajalle tilauksen. Puitejärjestelyssä hankintayksikkö voi tarpeen vaatiessa kuitenkin pyytää toimittajaa täsmentämään tai täydentämään kirjallisesti tarjoustaan.

b) Usea toimittaja; ehdoista sovittu

Useamman toimittajan (vähintään kolmen) kanssa tehtyyn puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat voidaan tehdä ilman kilpailuttamista, jos kaikki puitejärjestelyn ehdot on vahvistettu järjestelyssä. Ehtojen tulee olla osapuolia sitovia. Hinnan osalta vähintään hinnan muodostamista koskevan säännön tulisi olla sitova. Hankinnat voidaan toteuttaa esimerkiksi tilauksin kyseisen tavaratyyppin osalta parhaan tarjouksen tehneeltä toimittajalta.

c) Usean toimittaja; ehtoja ei sovittu

Jos kaikkia puitejärjestelyn ehtoja ei ole usean toimittajan (vähintään kolmen) kanssa tehdyssä järjestelyssä vahvistettu, kilpailutetaan hankinnat puitejärjestelyyn otettujen toimittajien kesken puitejärjestelyn ja tarvittaessa tarjouspyynnön ehtojen mukaisesti.

Hankintayksikön on puitejärjestelyyn perustuvien hankintojen kilpailuttamisessa pyydettävä kirjallinen tarjous niiltä puitejärjestelyyn otetuilta toimittajilta, joilla on edellytykset hankinnan toteuttamiseen. Tarjouspyynnössä voidaan hankinnan kohdetta ja menettelyn ehtoja täsmentää, kunhan tämä ei johda olennaisiin muutoksiin.

Hankintayksikön on määrättävä tarjousaika, jonka on oltava riittävä ottaen huomioon hankinnan laatu, tarjousten tekemisen edellyttämä aika ja muut vastaavat seikat. Tarjousten sisältö on pidettävä luottamuksellisena tarjouskilpailun päättymiseen saakka. Hankintayksikön on valittava paras tarjous noudattaen tarjouspyynnössä esitettyä tarjouksen valintaperustetta ja vertailuperusteita, joiden ei tarvitse olla samoja kuin itse puitejärjestelyä koskevassa tarjouskilpailussa. EU-kynnysarvon ylittävistä puitejärjestelyn sisällä tehtävistä hankinnoista ei enää tarvitse ilmoittaa.

3.7 Dynaaminen hankintajärjestelmä ja sähköinen huutokauppa

a) Dynaaminen hankintajärjestelmä

Dynaamisella hankintajärjestelmällä tarkoitetaan täysin sähköistä hankintamenettelyä tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville hankinnoille. Hankintamenettely on rajoitetun keston ajan avoin kaikille kelpoisuusehdot täyttävillä tarjoajille, jotka ovat esittäneet tarjouspyynnön mukaisen alustavan tarjouksen. Dynaaminen hankintajärjestelmä on monivaiheinen hankintamenettely.

b) Sähköinen huutokauppa

Sähköisellä huutokaupalla tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa tarjousten arvioinnin jälkeen käynnistetään erityistä tietojärjestelmää hyväksikäyttäen huutokauppa, jonka tavoitteena on uusia hintoja tai muita matemaattisesti mitattavia arvoja käyttäen löytää hankintayksikölle edullisin lopputulos. Sähköinen huutokauppa ei sovellu rakennusurakoihin tai henkisiä suorituksia edellyttäviin hankintoihin.

4 HANKINNOISTA ILMOITTAMINEN

Hankintailmoituksella tarkoitetaan varsinaista ilmoitusta tarjouskilpailusta. Ilmoituksen tarkoituksena on tiedottaminen tarjoajille meneillään olevasta tarjouskilpailusta. Hankintailmoitus käynnistää hankintamenettelyn ja siinä julkaistaan hankintaa koskevat olennaiset tiedot. Ilmoituksen muoto vaihtelee valitun hankintamenettelyn mukaan.

Hankintalain tarkoittamista kynnsarvot ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava kansallisesti tai EU:n laajuisesti sen mukaan kuin hankintalaissa tai sen perusteella annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään Kansallisen kynnsarvon alittavissa hankinnoissa, joihin ei sovelleta hankintalakia, ei tarvitse tehdä julkista hankintailmoitusta. Sellainen on kuitenkin mahdollista HILMA-kanavalla tai muilla yleisillä tiedonvälitystavoilla kuten hankintayksikön nettisivuilla tai paikallislehdissä.

Hankintailmoitus tulee laatia huolellisesti, sillä tarjouspyynnön ja hankintailmoituksen erotessa sisältönsä puolesta, hankintailmoituksen sisältö ratkaisee.

Julkista hankintojen ilmoittamista koskevat säännöt ovat pakottavia. Pahimmillaan ilmoitusmenettelyn laiminlyönti voi johtaa hankintapäätöksen kumoamiseen markkinaoikeudessa.

4.1 Ilmoittaminen kansallisen kynnsarvon ylittävissä hankinnoissa

Kansalliset kynnsarvot ylittävät hankinnat tulee ilmoittaa valtakunnallisesti.

Kansallisen kynnsarvon ylittävistä hankinnoista tulee julkaista ilmoitus sähköisessä HILMA-ilmoituskanavassa, www.hankintailmoitukset.fi, jossa ilmoittaminen on maksutonta.

Hankinta-asetuksessa määritellään hankintailmoituksen sisältö.

Edellä mainitun lisäksi kansallisen kynnsarvon ylittävistä hankinnoista ilmoitetaan kuntayhtymän internet-sivuilla ja näistä voidaan ilmoittaa myös sanoma- ja ammattilehdissä.

Vapaamuotoisia ilmoituksia ei saa kuitenkaan julkaista, ennen kuin vastaava hankintailmoitus on julkaistu HILMA-kanavalla.

4.2 Ilmoittaminen EU-kynnsarvot ylittävissä hankinnoissa

EU-kynnsarvot ylittävissä hankinnoissa ilmoittaminen tehdään EU-laajuisesti.

Ilmoitukset laaditaan Internetissä valmiille hankintailmoituslomakkeille osoitteessa (työ- ja elinkeino-ministeriön määräämälle taholle) www.hankintailmoitukset.fi.

Hankinnoista ilmoitetaan myös koulutuskuntayhtymän Internet-sivuilla www.sskky.fi/hankinnat.

Hankintailmoitus tulee laatia huolellisesti, sillä tarjouspyynnön ja hankintailmoituksen erotessa sisältönsä puolesta, hankintailmoituksen sisältö ratkaisee.

4.3 Ennakoilmoitus/Kausi-ilmoitus

Hankintayksikkö voi ja sen kannattaa ilmoittaa suuremmista hankinnoistaan ennakkoon. Ennakoilmoitus tulisi tehdä kuukauden kuluessa budjettivuoden alkamisesta. Ennakoilmoituksen tarkoituksena on antaa yrityksille alustavia tietoja hankintayksikön tulevista hankinnoista. Ennakoilmoituksen perusteella toimittajat ja urakoitsijat voivat suunnitella tuotantoaan ja töitään ennakolta sekä varautua ajoissa tarjouskilpailuihin.

Mikäli ennakoilmoituksessa on riittävän yksityiskohtaiset tiedot tulevista hankinnoista, hankintayksiköllä on mahdollisuus lyhentää varsinaisen tarjousmenettelyn tarjousaikaa.

4.4 Jälki-ilmoitus

Hankintayksikön on tehtävä jälki-ilmoitus EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa voittaneesta tarjouksesta määräajassa siitä, kun se on tehnyt hankintasopimuksen. Ilmoitus ei saa sisältää tietoja, joiden julkaiseminen olisi yleisen edun vastaista. Se ei myöskään saa vaarantaa luottamuksellisten liiketietojen säilymistä, perusteltuja kaupallisia etuja tai tervettä kilpailua.

Jälki-ilmoitus tulee tehdä myös silloin, kun hankinta jätetään tekemättä. Siinä tapauksessa ilmoituksessa kerrotaan, miksi hankintayksikkö on päättänyt olla tekemättä hankintaa.

5 TARJOUSPYYNTÖ

5.1 Yleistä

Tarjoukset tulee aina pyytää kirjallisella tarjouspyynnöllä kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa. Pienhankintojen kohdalla tarjous voidaan myös erittäin alhaisissa hankinnoissa pyytää suullisesti. Kirjallinen tarjouspyyntö on tärkeä siksi, että kukin tarjoaja saa tällöin varmasti yhtäläiset tiedot hankinnan kohteesta ja menettelystä. Tarjouspyynnön määrittelee ja hyväksyy hankintavaltuudet omaava tai muu toimintasäännössä nimetty viranomainen.

Tarjouspyynnön huolellinen laatiminen on välttämätöntä. Epäselvän tarjouspyynnön takia tarjousten vertailu on vaikeaa tai jopa mahdotonta. Käytännössä tarjouspyyntö tulee myös hyväksyttävä hankintavaltuudet omaavalla taholla ennen hankintailmoituksen julkaisemista.

5.2 Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyynnössä ilmoitettavat tiedot riippuvat hankinnan sisällöstä, koosta ja luonteesta. Lähtökohdana on, että tarjoajilla on riittävät tiedot vertailukelpoisten tarjousten tekemiseen. Vertailuperusteiden tulee yksiselitteisesti ilmetä tarjouspyynnöstä.

Mitä tarkemmin hankintayksikkö kykenee itse määrittelemään hankinnan kohteen, sen helpompi sen on tehdä valinta.

Tarjouspyyntö voidaan laatia suomen tai ruotsin kielellä taikka jollakin muulla Euroopan unionin virallisella kielellä.

Tarjouspyynnön tulee sisältää:

- a. hankinnan kohteen määrittely muun ohessa teknisin eritelmin esitettynä
- b. viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen,
- c. millä perustella valinta tehdään: halvimman hinnan vai kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteella
- d. tarjousaikaa ja lähettämispaikkaa koskevat tiedot sekä
- e. tiedon kielestä tai kielistä, joilla tarjoukset on laadittava
- f. tarjouksen toimittamiseen liittyvät tiedot
- g. sellaiset sopimusehdot, joilla on merkitystä tarjousten tekemisessä

h. vaatimus, että tarjouksessa tulee olla vakuutus siitä, ettei ehdokkaan tai tarjoajan johtohenkilö, edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävää henkilöä ole tuomittu hankintalain mainitusta rikoksesta.

Kansallisen kynnyksarvon ylittävässä hankinnassa tarjouspyynnössä tulee edellä mainitun lisäksi ilmoittaa:

- i. ehdokkaiden ja tarjoajien kelpoisuutta koskevat vähimmäisvaatimukset sekä niiden arviointia varten toimitettavat selvitykset
- j. vertailuperusteet
- k. muut sellaiset tiedot, joilla on merkitystä tarjousten laatimisessa. Hankintayksikön on harkittava tarjouspyynnön tarkempaa sisältöä hankinnan luonteen ja laajuuden perusteella. Hankintayksikkö voi noudattaa soveltuvin osin mitä EU-kynnyksarvot ylittävien hankintojen tarjouspyynnöstä on säädetty.

EU-kynnyksarvon ylittävissä hankinnoissa tarjouspyynnössä tulee edellä mainittujen lisäksi ilmoittaa

- l. tarjoajan kelpoisuutta koskevat vaatimukset sekä luettelo asiakirjoista, jotka tarjoajien on toimitettava kelpoisuuden todistamiseksi
- m. vertailuperusteet ja vertailuperusteiden painotus
- n. muut sellaiset tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä sekä tarjouksen tekemisessä.

5.3 Ehdokkaille ja tarjoajille asetettavat vaatimukset

5.3.1 Yleistä

Ehdokkaiden ja tarjoajien kelpoisuutta koskevilla vaatimuksilla hankintayksikkö pyrkii varmistamaan tavarantoimittajan, palveluntuottajan tai urakoitsijan kyvyistä toteuttaa hankinta. Ehdot voivat koskea tarjoajan taloudellista, ammatillista tai teknistä suorituskykyä. Tarjoajan kelpoisuusehdot on erotettava itse tarjouksen valintaperusteista. Toimittajalta vaadittavat tiedot on suhteutettava hankinnan kohteeseen. Kaikkia mahdollisia todistuksia ja selvityksiä ei kannata pyytää, ellei niillä ole tosiasiallista merkitystä hankinnan kannalta.

Tarjoajaa voidaan pyytää myös tarkentamaan antamia selvityksiä.

Vaatimusten asettamisessa on noudatettava tasapuolisuutta ja syrjimättömyyttä. Lisäksi on huomattava, että selvitykset ovat vain todisteita siitä, että toimittaja kykenee suoriutumaan hankinnasta. Selvityksiä ei verrata.

Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä sekä kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö valitsee rahoitukselliseen ja taloudelliseen

tilanteeseen, tekniseen suorituskyykyyn ja ammatilliseen pätevyteen liittyviä arviointiperusteita käyttäen ne tarjoajat, jotka otetaan mukaan tarjouskilpailuun.

5.3.2 Kansallisen kynnsarvon ylittävät hankinnat

Kansallisen kynnsarvon ylittävissä hankinnoissa ehdokkaiden ja tarjoajien valinnassa noudatetaan samoja pääperiaatteita kuin EU-kynnsarvot ylittävissä hankinnoissa.

Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta tulee tehdä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä ilmoitettuja perusteita noudattaen.

Perusteet voivat liittyä toimittajien taloudelliseen ja rahoitukselliseen asemaan sekä ammatilliseen ja tekniseen pätevyteen tai muihin perusteisiin.

Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta ja soveltuvuuden arviointi on kuitenkin kansallisen kynnsarvon ylittävissä hankinnoissa joustavampaa kuin EU-kynnsarvot ylittävissä hankinnoissa. Esimerkiksi rajoitetussa menettelyssä tarjouskilpailuun voidaan kutsua vähemmän kuin viisi ehdokasta, jos tällainen on objektiivisesti ja syrjimättömästi perusteltua.

Tarjouskilpailusta on suljettava ehdokas tai tarjoaja, jolla ei ole edellytyksiä hankinnan toteuttamiseksi.

Hankintayksikön tulee arvioinnissaan ottaa huomioon hankinnan laatu ja laajuus sekä hankinnan toteuttamiseen liittyvät taloudelliset ja muut riskit. Päätös sulkea ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailusta tulee antaa asianosaiselle tiedoksi.

Ehdokkaiden ja tarjoajien poissulkeminen tarjouskilpailusta on mahdollista samoin perustein kuin EU-kynnsarvon ylittävien hankintojen osalta.

5.3.3 EU-kynnsarvon ylittävät hankinnat

EU-kynnsarvon ylittävissä hankinnoissa hankintayksikön on hankintailmoituksessa ilmoitettava vaadittavat selvitykset sekä ne selvityksiin perustuvat vähimmäisvaatimukset, jotka ehdokkaiden tai tarjoajien on täytettävä.

Sellaiset ehdokkaat tai tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta ennen tarjousten vertailua.

Tarjoajien asemaan vaikuttavat päätökset tulee perustella ja saattaa asianosaisille tiedoksi.

EU-kynnsarvon ylittävissä hankinnoissa hankintayksiköllä on velvollisuus sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokas tai tarjoaja, jos ehdokkaan tai tarjoajan johtohenkilö, edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin hankintalaissa mainitusta rikoksesta sekä myös muussa valtiossa vastaavasta rikoksesta tuomittu ehdokas tai tarjoaja.

Hankintayksikkö voi sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan, joka

- a. on konkurssissa tai purettavana tai keskeyttänyt liiketoimintansa taikka jolle on vahvistettu akordi tai velkajärjestely- tai velkasaneerausohjelma;
- b. vireillä on toimittajaa tai ehdokasta koskeva oikeudenkäynti konkurssiin asettamiseksi, purkamiseksi tai akordikäsittely taikka velkajärjestely- tai velkasaneerausohjelma
- c. on saanut ammatinsa harjoittamiseen liittyvästä lainvastaisesta teosta lainvoimaisen tuomion;
- d. on ammattitoiminnassaan syyllistynyt vakavaan virheeseen, jonka hankintaviranomainen voi näyttää toteen;
- e. on laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa Suomen tai sijoittautumisensa veroja tai sosiaaliturvamaksuja;
- f. on syyllistynyt olennaisesti väorien tietojen antamiseen ilmoittaessaan hankintayksikölle tässä luvussa tarkoitettuja tietoja tai laiminlyönyt vaadittavien tietojen antamisen.

5.4 Tarjoajan kelpoisuuden arviointikriteereitä

5.4.1 Kaupparekisteriin, ennakkoperintärekisteriin sekä arvonlisäverorekisteriin merkitseminen

Rekisterimerkinnät voi tarkistaa Internetistä Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän julkisesta tietopalvelusta www.ytj.fi.

Selvitys ennakkoperintärekisteriin merkitsemisestä tulee tehdä aina, kun on kysymys palvelun ostosta. Palveluntuottajan tulee olla ennakkoperintärekisterissä koko sopimuskauden ajan. Hankintayksikön ei tarvitse toimittaa ennakonpidätystä maksamistaan työkorvauksista, kun yrittäjä on ennakkoperintärekisterissä.

Verohallituksen Internet-sivuilta www.vero.fi löytyy lisätietoa ennakkoperintärekisteristä.

Kun toimittaja on merkitty arvonlisäverorekisteriin, voidaan hankinnasta pääsääntöisesti tehdä arvonlisäverovähennys.

5.4.2 Todistus verojen maksamisesta

Verovirastosta saatava todistus on selvitys veronmaksuvelvollisuuden täyttämisestä. Todistus osoittaa tilanteen sillä hetkellä, kun se on annettu. Todistus voidaan antaa vain verovelvolliselle tai muulle siihen oikeutetulle. Mikäli yrityksellä on verovelkaa, tulee vaatia myös selvitys siitä, että verovelkaa koskeva maksusuunnitelma on tehty.

5.4.3 Todistus maksetuista työeläkemaksuista

Elinkeinonharjoittajan voi pyytää toimittamaan todistuksen siitä, ettei elinkeinonharjoittajalla ole maksamattomia työeläkemaksuja. Todistuksen saa elinkeinonharjoittajan eläkevakuutusyhtiöltä.

Hankintayksikön tulee varmistua siitä, että yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on voimassaoleva YEL-vakuutus.

5.4.4 Ammatinharjoittamiseen liittyvät rekisteri- ym. tiedot

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokasta tai tarjoajaa osoittamaan, että

- tämä on rekisteröity ammatti- tai elinkeinorekisteriin
- tällä on tarvittava toimilupa
- tämä on sijoittautumismaassaan sellaisen järjestön jäsen, joka oikeuttaa tietyn palvelunharjoittamiseen tai työn suorittamiseen. Suomessa luvanvaraisista elinkeinoista pitävät rekistereitä esimerkiksi:
 - lääninhallitus (yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelut, tavara-, joukko- ja henkilöliikenne, vartiointiliikkeet)
 - sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus (alkoholipitoisten aineiden anniskelua, valmistusta, maahantuontia ja tukkukauppaa harjoittavat yritykset)
 - tullilaitos (tuontiin liittyvät luvat)
 - turvatekniikan keskus (sähkölaitteet ja niihin liittyvät palvelut)

Oikeushenkilöltä voidaan vaatia myös selvitys siitä, ketkä vastaavat työn tai palvelun suorittamisesta.

Muiden jäsenvaltioiden virallisiin toimittajarekistereihin hyväksytyt toimittajat voivat osoittaa edellä mainitut taloudelliset ja tekniset edellytyksensä rekisteröintiä koskevalla vastaavalla asiakirjalla.

5.4.5 Rikosrekisteriote

Rikosrekisteriote pyydetään esittämään erityisissä hankintatilanteissa.

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä edellyttää, että tietyissä tilanteissa lasten kanssa työskentelemään valittavien henkilöiden rikostausta tulee selvittää. Esimerkiksi yksityisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajien yrittäjäasemassa olevien henkilöiden rikostaustan selvittämistä varten tulee pyytää rikosrekisteriote.

5.4.6 Selvitykset toimittajan rahoituksellisesta ja taloudellisesta tilanteesta

Etenkin suurehkoissa hankinnoissa hankintayksikön tulee varmistua siitä, että tarjoaja kykenee taloudellisesti suoriutumaan hankinnan toteuttamisesta.

Hankintayksikkö voi pyytää toimittajalta muun muassa seuraavia tietoja osoitukseksi rahoituksen riittävydestä ja taloudellisesta tilanteesta:

- a. pankin tai muun luottolaitoksen antama lausunto tai palvelun toimittajan osalta selvitys vastuuvakuutuksesta
- b. tuloslaskelma, tase, toimintakertomus ja muut tilinpäätösasiakirjat sekä mahdollinen konsernitilinpäätös
- c. lausunto yrityksen kokonaisliikevaihdosta sekä liikevaihdosta kyseessä olevan hankintatyyppin osalta viimeiseltä kolmelta tilikaudelta

Luottokelpoisuuden voi tarkistaa myös www.asiakastieto.fi verkkopalvelusta. Palvelu on maksullinen. Lisätietoja saa hankintapäälliköltä.

5.4.7 Selvitykset toimittajan teknisestä suorituskyvystä

Toimittajalta voidaan vaatia teknisen suorituskyvyn tai kokemuksen osoitukseksi yksi tai useampi seuraavista asiakirjoista:

- a. todistus yrityksen johtohenkilöiden sekä erityisesti kyseisen palvelun tai urakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden koulutuksesta ja ammatillisesta pätevyydestä
- b. referenssiluettelot rakennusurakoiden osalta enintään viimeksi kuluneen viiden vuoden aikana toteutetuista rakennusurakoista sekä tavara- ja palveluhankintojen osalta enintään viimeksi kuluneen kolmen vuoden tärkeimmistä toimituksista. Hankintayksikkö voi edellyttää referenssiluetteloilta yksityiskohtaista jaottelua hankintojen ajankohdista, arvoista ja asianmukaisesta toteuttamisesta sekä pyytää myös asianmukaisia varmennuksia, kuten tilaajan vahvistusta tai tarjoajan vakuutusta.
- c. selvitys toimittajan omista ja ulkopuolisista teknisistä asiantuntijoista tai teknisistä toimielimistä; erityisesti niistä, jotka ovat vastuussa laadunvalvonnasta sekä rakennusurakoiden osalta selvitys toimittajan käytettävissä olevista työ- ja tuotantovälineistä ja teknisistä laitteista
- d. selvitys palvelun toimittajan tai urakoitsijan keskimääräisestä vuosittaisesta työvoimasta ja johtohenkilöiden lukumäärästä kolmelta viime vuodelta
- e. hankittavaa tavaraa koskevat näytteet, selostukset tai valokuvat sekä irrallisten laadunvalvontaelinten todistukset, jotka osoittavat tiettyihin elimiin tai standardeihin viittaamalla määriteltyjen tavaroiden todetun vaatimustenmukaisuuden kyseisten eritelmien ja standardien kanssa

- f. selvitys toimittajan laadunvarmistusmenetelmistä ja tutkimus- ja tuotekehitysjärjestelmistä sekä tavarantoimittajan osalta myös teknisistä välineistä
- g. todistus toimittajan teknistä kykyä ja tarvittaessa myös tutkimusedellytyksiä sekä laadunvalvontaa koskevasta toimivaltaisen viranomaisen tarkastuksesta pyydetään silloin, kun hankittava tavara tai palvelun suorittaminen tai rakennustyö on monimutkainen taikka kun tavaraa, palvelua tai rakennustyötä hankitaan vain tiettyä tarkoitusta varten
- h. selvitys siitä, miltä osin palvelun suorittaja aikoo antaa sopimuksen alihankkijoiden toteutettavaksi

Edellä mainitut selvitykset voidaan pyytää myös mahdollisilta alihankkijoilta.

5.5 Laatuvaatimukset

5.5.1 Yleiset laatuvaatimukset

Ennen hankintaa tulee päättää hankittavan tavaran, palvelun ja rakennustyön sisällöstä, laajuudesta ja laadusta. Laadun määrittäminen tapahtuu kunkin tulosalueen/kustannuspaikan erityistarpeiden pohjalta. Hankintayksiköllä on perusvastuu siitä, että laatuvaatimukset asetetaan riittävän korkeiksi. Sisältövaatimuksilla määritellään tarvittaessa yksityiskohtaisesti tuotteen, palvelun tai rakennustyön laatu (hankinnan peruslaatuvaatimukset).

Hankinnoissa on otettava huomioon mahdollisuuksien mukaan energiatehokkuus, kestävä kehitys, tuotteiden ja niiden pakkausmateriaalien ympäristövaikutukset ja kuormitukset sekä kierrätys-mahdollisuudet tavaran tai rakennusmateriaalin koko elinkaaren aikana.

Tavara ja palveluhankinnat on pyrittävä kohdistamaan yleisesti saatavilla oleviin malleihin ja laatuun.

Hankinnoissa on vältettävä tarpeettomia rinnakkaistuotteita. Tuotteen tai palvelun yleispätevyydellä on merkitystä paitsi kilpailuun myötävaikuttavana tekijänä myös sillä, että SSKKY ei tule väärällä tavalla sidotuksi ainoan toimittajan tuotteisiin. Väärällä sidonnaisuudella on merkitystä erityisesti ICT-alan hankinnoissa.

Hankinnoissa on huolehdittava siitä, ettei laatuvaatimuksia aseteta korkeammiksi, kuin mitä kulloinkin on tarpeellista. Tarjouspyyntöasiakirjoihin on sisällytettävä kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset laatuun koskevat tiedot, jotta kilpailuun osallistuvat voivat saada oikean käsityksen tilaajan tarpeista ja hankkeen yksityiskohdista. Muita kuin tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjä vaatimuksia ei voida käyttää tarjousten vertailussa, vaikka myöhemmin havaittaisiin, että jonkun yrityksen esittämällä reunaehdoilla voitaisiin saavuttaa parempi lopputulos.

Mikäli hankintoja vertailtaessa ilmenee, että laatuvaatimukset on määritelty hankintayksikön tarpeiden kannalta epätarkoituksenmukaisesti tai muuten puutteellisesti, niin tällöin hankinta voidaan käytännössä keskeyttää. Tästä on tehtävä valituskelpoinen

hankintapäätös. Sen jälkeen joudutaan määrittelemään tuote tai palvelu uudestaan ja aloittamaan tarjouskilpailu alusta.

Hankintayksikkö joutuu aina harkitsemaan hankinnan sisällön perusteella, onko hankinnan keskeyttämisen sijasta tarkoituksenmukaisempaa päästä hankinnassa nopeasti eteenpäin ja siirtyä lain sallimissa puitteissa neuvottelumenettelyyn.

Tarjouspyynnössä esitettävät laatua koskevat vaatimukset voivat koskea esimerkiksi:

- toimittajan toiminnallisia valmiuksia, ellei niitä ole voitu ottaa riittävästi huomioon jo yrityksen kelpoisuutta arvioitaessa
- tavaraan, palveluun tai rakennustyöhön kohdistuvia ominaisuuksia
- yrityksen innovaatiokykyä
- laadunvarmistusta tai laatujärjestelmää
- sovellettavia standardeja
- teknisiä erityisvaatimuksia
- koulutusta, kokemusta
- ympäristövaikutuksia
- energian säästöä
- huoltoa
- takuun laajuutta ja kestoaikaa
- kestävää kehitystä

Tehtävän sisältöä koskevan laadunmäärityksen ohella suoritukseen laatuun vaikuttaa erityisesti palveluhankinnoissa ja urakoissa olennaisesti hankinnan toteuttavan yrityksen yleinen ammattitaito (soveltuvuus / kelpoisuus) ja laatujärjestelmä tai muu laadunvarmistustapa. Yrityksen soveltuvuutta koskeviin kysymyksiin hankintayksikön tulee kiinnittää huomiota valittaessa yrityksiä tarjouskilpailuun rajoitetussa menettelyssä ja neuvottelumenettelyissä. Avoimessa menettelyssä tarjoajien kelpoisuuteen voidaan myös kiinnittää huomiota, joskin toimittajien ominaisuuksia arvioidaan vasta tarjousten jättämisen jälkeen.

5.5.2 Tekniset eritelvät

Jos tarjouspyyntöasiakirjat sisältävät tavaran ominaisuuksia koskevia vaatimuksia, kuten teknisiä eritelmiä, ne voidaan laatia noudattaen EU:n puitteissa vahvistettua yleistä hankintasanastoa ja viitenumeroitua (CPV). Hankintasanasto perustuu EU:n parlamentin ja neuvoston asetukseen n:o 2195/2002 sekä direktiivin muutoksista johtuvaan sittemmin annettuun Komission asetukseen (EY) n:o 213/2008. Hankintasanastoa käytetään hankinta-asetuksen mukaisesti suppeammin EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa verrattuna ne ylittäviin hankintoihin.

Hankintasanasto on käytännössä löydettävissä hankintailmoituslomakkeiden tiedostoista (www.hankintailmoitukset.fi) ja Creditan hankintailmoituslomakkeiden täyttöohjeista (www.credita.fi). Hankintailmoituksissa käytettävät uudet CPV-koodit on vahvistettu laeilla 797 ja 798/2008.

Määrittelyä koskevia teknisiä eritelmiä ei saa laatia siten, että ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen. Yritysten tasavertaisen ja syrjimättömän kohtelun

mahdollistamiseksi tiettyyn tavaramerkkiin viittaaminen on poikkeuksellisesti sallittua ainoastaan, jos mainintaan liitetään ilmaisu "tai vastaava".

Yksittäiseen tuotemerkkiin viittaaminen voi olla poikkeuksellisesti mahdollista esimerkiksi silloin, kun hankitaan tuotteita tai palveluja, jotka pitää saada yhteensopiviksi jo olemassa oleviin laitteisiin tai toimintakonsepteihin.

Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa viittaaminen tietyn valmistajan tuotteisiin edellyttää tarkempia erityisperusteita.

Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tekninen eritelmä määritellään ensisijaisesti viittaamalla joko eurooppalaisten standardien mukaisiin kansallisiin standardeihin tai eurooppalaisiin teknisiin hyväksyntöihin tai eritelmiin hankintalain mukaisesti.

5.6 Laadunvarmistus ja valvonta

Tavaran, palvelun tai rakennustyön laatu määritellään lähtökohtaisesti tarjouspyynnössä ja sen teknisissä liitteissä.

Tilaaaja voi edellyttää joko laatujärjestelmää tai muuta dokumentoitua järjestelmää. Laadunvarmistuksen kohdalla voidaan viitata eri toimialoja koskevien yleisten sopimusehtojen mahdollisiin laadunvarmistusta koskeviin määräyksiin.

Sopimussuhteen aikana tilaajan tulee mahdollisesta laadunvarmistusjärjestelmästä riippumatta seurata, että tuottaja täyttää sopimuksen edellyttämät laatuvaatimukset.

Hankinnoissa on huolehdittava siitä, ettei laatuvaatimuksia aseteta korkeammiksi, kuin mitä kulloinkin on tarpeellista. Hankintasuunnitelmiin/ hankintaohjelmiin kuuluvat kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset laatua koskevat tiedot.

Tarjouspyynnössä esitetään laatua koskevat oleelliset vaatimukset. Nämä voivat koskea esimerkiksi:

- a. toimittajan valmiuksia, ellei niitä ole ollut mahdollista ottaa riittävässä määrin huomioon tarjoajan kelpoisuuden arvioinnissa (esim. henkilöstö, kalusto)
- b. tavaraan, palveluun tai rakennustyöhön kohdistuvia ominaisuuksia
- c. sovellettavia standardeja
- d. teknisiä erityisvaatimuksia
- e. koulutusta
- f. ympäristövaikutuksia
- g. energian säästöä
- h. kestävästä kehitystä

5.7 Tarjousten vertailuperusteet

Tarjousten vertailuperusteena voi olla hinta tai kokonaistaloudellisuus.

Kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteiden on liityttävä hankinnan kohteeseen. Niiden on oltava objektiivisia ja syrjimättömiä eivätkä ne saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta. Perusteet on ilmoitettava tarjouspyynnössä.

Hankinnan kohteeseen liittyviksi voidaan katsoa sellaiset vertailuperusteet, jotka koskevat välittömästi hankinnan kohdetta. Tällaisia vertailuperusteita ovat esimerkiksi hankinnan kohteena olevan tavaran, palvelun tai rakennustyön laatu, hinta taikka toimitusaika.

Tarjouksen vertailuperusteina ei tule käyttää sellaisia perusteita, jotka liittyvät ehdokkaiden tai tarjoajien ominaisuuksiin. Ehdokkaiden ja tarjoajien kelpoisuuden arviointi on tehtävä ennen tarjousten arviointia ja se tulee erottaa tarjousten arvioinnista.

Sallittua ei ole käyttää vertailuperusteita, jotka suosivat tiettyjä tarjoajia, edellyttävät aiempaa sopimussuhdetta hankintayksikön kanssa tai suosivat paikallista toimittajaa.

Hankinnan kohteen sitä vaatiessa voidaan kuitenkin edellyttää esimerkiksi paikallistuntemusta. Tällaiselle perusteelle ei kuitenkaan saa antaa sellaista painoarvoa, joka estäisi uusien yrittäjien alalle pääsyä.

Koska kysymys on julkisten varojen käytöstä, hankinnasta aiheutuville kustannuksille tulee antaa riittävää painoarvoa tarjousten valinnassa.

Hankinnasta aiheutuvien välittömien kustannusten lisäksi merkitystä tulee antaa myös koko hankinnan elinkaaren aiheuttamille kustannuksille. Tällaisia kustannuksia voivat olla esimerkiksi takuu ehdot, huoltokustannukset, jätteiden käsittelyyn liittyvät kustannukset tai jälleenmyyntiarvo.

Hankintayksikkö käyttää vertailuperusteita tarjousten vertailussa. Siten tarjouksia on verrattava jokaista vertailuperustetta käyttäen ja hankintapäätöksessä on perusteltava perusteiden soveltaminen tarjoukseen.

Jos tarjouksille on annettu toisistaan poikkeavia pisteitä, vertailusta on ilmevä mihin tarjousten piste-erot perustuvat. Vertailuperusteiden asettamista koskevassa harkinnassa on siten huomioitava tarjousten vertailtavuus vertailuperusteita soveltaen.

5.8 Määräajat

Kansalliset kynnsarvot ylittävien hankintojen vähimmäismääräajat

Kansallisissa hankinnoissa ehdokkaille on varattava hankinnan laajuus ja laatu huomioon ottaen kohtuullinen aika tarjousten tekemiseen. Tarjousajan pituutta harkittaessa tulee ottaa huomioon kilpailumahdollisuuksien hyväksikäytön ja tarjoajien tasapuolisen kohtelun vaatimukset. Vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää 10 työpäivää.

EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen vähimmäismääräaika- ja aikataulukko

Menettelytapa	Ei ennakkoilmoitusta			Ennakkoilmoitus julkaistu		
	Ilmoitus tehty sähköisesti	Ilmoitus ja tarjouskirjat sähköisesti ¹	Ilmoitus postitse	Ilmoitus tehty sähköisesti	Ilmoitus ja tarjouskirjat sähköisesti ¹	Ilmoitus postitse
Avoin menettely (tavarat, palvelut, rakennusurakat)						
Tarjousaika	45 pv*	40 pv*	52 pv*	22 pv*	22 pv*	22 pv*
Rajoitettu menettely, neuvottelumenettely ja kilpailullinen neuvottelumenettely						
Osallistumishakemuksen jättäminen	30 pv*	30 pv*	37 pv*	30 pv*	30 pv*	37 pv*
Tarjousaika rajoitetussa menettelyssä	40 pv**	35 pv**	40 pv**	22 pv**	22 pv*	22 pv**
Nopeutettu rajoitettu tai neuvottelumenettely						
Osallistumishakemuksen jättäminen	10 pv*	10 pv*	15 pv*	10 pv*	10 pv*	15 pv*
Tarjousaika rajoitetussa menettelyssä	10 pv**	10 pv**	10 pv**	10 pv**	10 pv**	10 pv**
Käyttöoikeusurakat						
Osallistumishakemuksen jättäminen	45 pv*	-	52 pv*	-	-	-
Aliurakoiden osallistumishakemukset	-	-	37 pv*	-	-	-
Tarjousaika	-	-	40 pv**	-	-	-
Jälki-ilmoitus	48 pv***	-	-	48 pv***	-	-

Ennakkoilmoitus tehdään sähköisesti HILMAssa (www.hankintailmoitukset.fi)

* Hankintailmoituksen lähettämispäivää seuraavasta päivästä

** Tarjouspyynnön lähettämispäivästä

*** Hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn syntymisestä

1 Hankintalain 38 §:ssä säädetään tarjousasiakirjojen sähköisestä saatavilla olost ja sähköisestä ilmoittamisesta. Ilmoitus tehdään sähköisesti sekä tarjouspyyntöasiakirjat ja liiteasiakirjat ovat sähköisesti ja täydellisesti kaikkien saatavilla sekä ilmoituksessa on mainittu internetosoite ko. asiakirjoihin.

EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen vähimmäismääräaikataulukko (Erityisalat)

Menettelytapa	Ei kausi-ilmoitusta			Kausi-ilmoitus julkaistu		
	Ilmoitus tehty sähköisesti	Ilmoitus ja tarjouskirja t sähköisesti ¹	Ilmoitus postitse	Ilmoitus tehty sähköisesti	Ilmoitus ja tarjouskirja t sähköisesti ¹	Ilmoitus postitse
Avoin menettely (tavarat, palvelut, rakennusurakat)						
Tarjousaika	45 pv*	40 pv*	52 pv*	15 pv*	15 pv*	22 pv*
Rajoitettu menettely ja neuvottelumenettely						
Osallistumishakemuksen jättäminen	15 pv*	15 pv*	22 pv*	15 pv*	15 pv*	15 pv*
Tarjousaika rajoitetussa menettelyssä	10 pv**	10 pv**	10 pv**	10 pv**	10 pv**	10 pv**
Jälki-ilmoitus	48 pv***	-	-	48 pv***	-	-

Kausi-ilmoitus tehdään sähköisesti osoitteessa www.simap.europa.eu.

* Hankintailmoituksen lähettämispäivää seuraavasta päivästä

** Tarjouspyynnön lähettämispäivästä

*** Hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn syntymisestä

1 Hankintalain 38 §:ssä säädetään tarjousasiakirjojen sähköisestä saatavilla olosta ja sähköisestä ilmoittamisesta. Ilmoitus tehdään sähköisesti sekä tarjouspyyntöasiakirjat ja liiteasiakirjat ovat sähköisesti ja täydellisesti kaikkien saatavilla sekä ilmoituksessa on mainittu internet-osoite ko. asiakirjoihin.

6 TARJOUSTEN KÄSITTELY

Hankintamenettely voidaan jakaa seuraaviin vaiheisiin:

- 1) Tarjousten vastaanottaminen ja avaaminen
- 2) Tarjoajien kelpoisuuden tarkistaminen
- 3) Tarjousten kelpoisuuden tarkistaminen
- 4) Tarjousten vertailu
- 5) Hankintapäätöksen tekeminen
- 6) Hankintapäätöksen tiedoksianto
- 7) Hankintasopimuksen tekeminen

Tarjoaja voidaan sulkea pois tarjouskilpailusta joko tarjouksen tai tarjoajan kelpoisuuden perusteella.

6.1 Tarjousten avaaminen

Saapuneet tarjoukset kirjataan tai niiden päällykseen merkitään tarjouksen saapumisaika ja vastaanottajan nimi. Tietoteknisin menetelmin tehtyjen tarjousten vastaanotto on järjestettävä siten, ettei tarjousehtojen salaisuutta vaaranneta.

Tarjoukset säilytetään avaamattomina niiden avaamistilaisuuteen saakka. Sähköpostilla saatuja tarjousten liitetietoja ei avata ennen tarjouskilpailun päättymistä.

Tarjousten avaustilaisuudesta laaditaan pöytäkirja.

Avatut tarjoukset varmistetaan päivämäärällä ja läsnä olevien henkilöiden nimikirjoituksella (vähintään kaksi henkilöä).

Myös avaamistilaisuuden jälkeen on huolehdittava siitä, että tarjoukset niihin kuuluvine hankintapäätöksen kannalta oleellisine liitteineen säilytetään huolellisesti.

6.2 Tarjoajien kelpoisuuden tarkistaminen

Kelpoisuuden arviointi tapahtuu tarkistamalla, että osallistujat ovat toimittaneet hankintayksikön vaatimat kelpoisuutta koskevat selvitykset ja että selvitykset täyttävät niille asetetut vaatimukset. Vaadittavat selvitykset ja niiden käyttötarkoitus tulee ilmoittaa hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä.

Avoimessa hankintamenettelyssä yritysten kelpoisuuden tarkistaminen suoritetaan vasta tarjousten jättämisen jälkeen. Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö arvioi ehdokkaiden kelpoisuuden tai soveltuvuuden ennen tarjouspyyntöasiakirjojen luovuttamista.

Kelpoisuuden arviointi ja poissulkeminen tarjouskilpailusta tulee tapahtua tarjousmenettelyn erillisenä vaiheena ennen tarjousten vertailua. Myöhemmin tarjoajan kelpoisuutta koskeviin mahdollisiin puutteisiin ei enää saa pääsääntöisesti vedota.

6.3 Tarjousten kelpoisuuden tarkistaminen

Tarjous on hylättävä, jos se ei vastaa tarjouspyynnön muodollisia vaatimuksia. Tämä on hankintayksikön sekä oikeus että velvollisuus.

Tarjous on hylättävä mm. seuraavissa tapauksissa:

- a. jos se on tarjouspyynnön vastainen
- b. jos tarjoushinta ei ole annettu yksiselitteisesti tai tarjouksessa ei ole esitetty vaadittuja hintaerittelyjä (yksikköhinnat)
- c. jos tarjouksentekijä on toiminut tarjousmenettelyssä vilpillisesti taikka muuten lain tai hyvän kauppataivan vastaisesti
- d. jos tarjous on saapunut määräajan päättymisen jälkeen.

Lisäksi tarjous voidaan hylätä

- a. jos kaikki tarjoukset ylittävät olennaisesti hankintaan varatut määrärahat. Hankinnan kohdetta voidaan tällöin supistaa ja järjestää uusi tarjouskilpailu. Uutta tarjouskilpailua ei saa kuitenkaan käyttää kilpailulla saadun etusijajärjestyksen muuttamiseksi. Tällainen "jälkitinkiminen" on ehdottomasti kielletty.

Hankintasäännöksiä rikotaan silloin, jos käytännössä identtisestä tarjouskohteesta järjestetään uusi kierros ja menettelyn tarkoituksena tai seurauksena kilpailijoiden alkuperäinen etusijajärjestys vaihtuu.

- b. jos hankinta osoittautuu tarpeettomaksi esim. muuttuneiden olosuhteiden takia. Jos hankintayksikkö keskeyttää tarjouskilpailun hankkimatta mitään, se voi pahimmassa tapauksessa joutua korvaamaan vahingonkorvauksia tarjoajille.

Sekä kansallisen, että EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa keskeytetystä tarjouskilpailusta ja keskeyttämisen perusteista tulee tehdä jälki-ilmoitus.

- c. jos tarjoushinta vaikuttaa hankinnan laatuun nähden poikkeuksellisen alhaiselta. Tarjous on kuitenkin tutkittava yksityiskohtaisesti ennen hankintapäätöksen tekemistä ja tarjoajalta on pyydettävä kirjallisesti selvitystä tarjouksen perusteista (HankL 63 §).

Tarkennusten pyytäminen tarjoajilta voi olla kuitenkin joskus tarpeellista ja hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa täydentämään tältä pyydettyjä rekisteritietoja ja selvityksiä. Tarkennusten pyytäminen ei saa kuitenkaan vaarantaa tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua.

6.4 Tarjousten vertailu

Tarjouksista on valittava joko se, joka on hinnaltaan halvin tai on tarjouspyynnössä mainittujen arviointiperusteiden mukaan kokonaistaloudellisesti edullisin. Tarjouspyynnössä tulee mainita, millä perusteella tarjoukset vertaillaan.

Tarjousten vertailu on suoritettava käyttäen tarjouspyynnössä mainittuja vertailuperusteita. Mikäli valintaperusteeksi on tarjouspyynnössä kirjattu kokonaistaloudellisuus, on kaikkia ilmoitettuja kriteereitä myös käytettävä vertailussa ja noudatettava toimittajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua. Tarjousten vertailuun ei saa myöskään ottaa uusia arviointiperusteita, joita ei ole mainittu tarjouspyynnössä.

Tarjouksia vertailtaessa on yleensä hyvä tehdä vertailutaulukko, jotta eri arviointiperusteiden pisteytys tulee tehtyä jokaisen tarjoajan kohdalta kaikkien tarjouspyynnössä mainittujen vertailukriteerien osalta. Vertailutaulukon pohja voidaan esittää jo tarjouspyynnössä. Vertailuperusteiden käyttö on perusteltava, ellei asia ilmene yksiselitteisesti vertailutaulukosta

Tarjoukset on käsiteltävä niin hyvissä ajoin, että tarjouksen hyväksyminen voidaan saada tarjouksentekijän tietoon tarjouksen voimassaoloaikana.

Tarjousten vertailun suorittaa hankintayksikkö tarvittaessa asiantuntijoita käyttäen.

Arvonlisäveron vaikutus tulee ottaa huomioon tarjousvertailussa esimerkiksi lisäämällä arvonlisäveron määrä tarjottuun hintaan, mikäli tarjoaja ei ole arvonlisäverorekisterissä eikä kysymys ole arvonlisä-verottomasta toiminnasta.

Mikäli yksityisellä elinkeinonharjoittajalla ei ole voimassaolevaa YEL-vakuutusta, tulee tilaajan vakuuttaa elinkeinonharjoittaja. Tämä tulee ottaa huomioon tarjousvertailussa.

6.5 Päätösmenettely

Kynnysarvojen ylittävistä hankinnoista ja yli 5 000 euron pienhankinnoista tulee tehdä kirjallinen hankintapäätös. Hankintapäätöksen tekee joko SSKKYn hallitus tai se viran/toimenhaltija, jolla on hankintavaltuudet. Hankintavaltuudet omaavan on huolehdittava siitä, että hankinnat (sopimukset ja tilaukset) tehdään määrärahojen ja hankintavaltuuksien puitteissa. Tämä koskee myös puitesopimusten

perusteella tehtäviä tilauksia. Hankintapäätöstä koskeva pöytäkirja laaditaan noudattaen yleisiä hyvän hallinnon periaatteita.

Päätöspöytäkirjasta tulee hankinnan luonteesta ja laajuudesta riippuen ilmetä mahdollisuuksien mukaan seuraavat asiat tarvittavin perusteluin:

- hankinnan yleiskuvaus
- hankittava tavara, palvelu tai rakennustyö
- milloin hankintailmoitus on julkaistu HILMA-kanavalla
- käytetty hankintamenettely
- miltä yrityksiltä tarjouksia on pyydetty
- ketkä ovat antaneet tarjouksen
- tarjousten avaustilaisuuden luonne
- tarjoajien kelpoisuus
- tarjoajien mahdollinen poissulkeminen kilpailusta perusteluineen

- tarjousten tarjouspyynnön mukaisuus / mahdollinen hylkääminen perusteluineen
- tarjousten vertailu perusteluineen eli voittaneen tarjouksen valinta tarjouspyynnössä esitettyjen valinta- ja arviointikriteerien perusteella. Tässä voi hyödyntää vertailutaulukkoa.
- mahdolliset muut perustelut
- maininta sopimuksen syntymisajankohdasta eli sopimus ei synny päätöksen tiedoksiannolla, vaan vasta kirjallisella sopimuksella.
- muutoksenhakuohjeet (markkinaoikeus ja hankintaoikaisua käsittelevä toimielin)

6.6 Tiedoksianto

Hankintaa koskeva päätöspöytäkirja tai sen ote ja oikaisuvaatimusohje sekä valitusosoitus markkinaoikeudelle on lähetettävä asianosaisille (kilpailuun osallistuneet yritykset).

Asianosaisiksi katsotaan kaikki tarjouksen jättäneet yritykset.

Mikäli hankintapäätöksen tukena ollutta aineistoa ei voida esim. aineiston suuren lukumäärän tai liikesalaisuuden vuoksi lähettää tarjouskilpailussa mukana olleille pitää päätös muotoilla siten, että aineisto on päätöksen oheismateriaalia ja nähtävissä määrättyiltä osin pyynnöstä.

Päätökset lähetetään tiedoksi pääsääntöisesti sähköpostin välityksellä. Tarjoajan katsotaan tällöin saaneen tiedon lähetyspäivänä.

Jos päätös lähetetään tavallisena kirjeenä, tarjoajan katsotaan saaneen tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä. Ainoastaan poikkeuksellisissa tilanteissa odotusajan noudattamisesta voidaan poiketa.

6.7 Oikeusturvakeinot

6.7.1 Hankintaoikaisu

6.7.1.1 Yleistä

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista annetun lain (hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 15 §:n mukaisen kynnyсарvon.

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintalain 80-83 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaanitodistukseen merkittynä aikana.

6.7.1.2 Hankintaoikaisun sisältö ja osoite

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Hankintaoikaisuvaatimus toimitetaan Salon seudun koulutuskuntayhtymälle.

Hankintayksikön yhteystiedot:

Salon seudun koulutuskuntayhtymä hallitus
Venemestarinkatu 35
24240 Salo
sähköposti

Hankintaoikaisuvaatimuksen vireille tulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

6.7.2 Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Julkisista hankinnoista annetun lain 86 §:n mukaan puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea valittamalla muutosta, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa. Lupa on myönnettävä, jos:

- 1) asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää; tai

2) siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Jollei toisin säädetä, valitus on tehtävä kirjallisesti **14 päivän** kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen.

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintasopimuksen hankintalain 78 §:n 1 nojalla noudattamatta odotusaikaa.

Valitus on tehtävä **kuuden kuukauden** kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut *olennaisesti* puutteellinen.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettamisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiannotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

6.7.2.1 Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

6.7.2.2 Valituksen toimittaminen markkinaoikeuteen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä. Itse tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan.

Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona tai sähköpostin avulla kuten laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensiksi seuraavana arkipäivänä.

6.7.2.3 Valituskielto

Hankintalain 102 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 86 §:n mukaisesti.

6.7.2.4 Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 88 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa I mainittuun osoitteeseen.

6.7.2.5 Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus
PL 118, 00131 HELSINKI
Käyntiosoite: Erottajankatu 1-3
puh. 010 364 3300
fax 010 364 3314
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

6.7.3 Hankintayksikön oman virheen korjaaminen

Hankintalain 80 pykälän mukaan hankintayksikkö voi itse poistaa virheellisen päätöksensä tai peruuttaa muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun, jolla on oikeudellisia vaikutuksia ehdokkaiden tai tarjoajien asemaan, ja ratkaista asian uudelleen (hankinta-oikaisu).

Edellytyksenä oikaisun käytölle on se, että hankintayksikön päätös tai muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu perustuu lain soveltamisessa tapahtuneeseen virheeseen. Käytännössä tämä voi tarkoittaa esimerkiksi tilanteita, jossa hankintayksikkö

havaitsee tarjousten vertailussa pisteytysvirheen tai vertailuperusteita on muutoin sovellettu virheellisesti.

Hankintaoikaisulla voidaan puuttua myös hankintamenettelyn mahdollisiin esteellisyysvirheisiin.

Toisin kuin hallintolaissa päätöksen tai ratkaisun korjaaminen hankintaoikaisuna ei edellytä sen osapuolen tai niiden osapuolten suostumusta, joiden asemaan päätöksen korjaaminen vaikuttaa epäedullisesti.

Päätöstä tai ratkaisua ei kuitenkaan voida korjata hankintaoikaisuna, jos hankintasopimus on tehty.

Hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavakseen **60 päivän kuluessa** siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty.

Hankintaoikaisun käsittely rinnastuu hallintolaissa tarkoitettuun hallintomenettelyyn. Vaikka hankintaoikaisussa ei edellytetä sen osapuolen suostumusta, jonka oikeuteen tai etuun asiassa tehtävä uusi päätös tulee vaikuttamaan epäsuotuisasti, on hyvän hallintotavan mukaista, että tällaista osapuolta kuultaisiin ennen asian uudelleen ratkaisemista.

Oikaisun käsittelee alkuperäisen hankintapäätöksen tehnyt.

Hankintaoikaisun ratkaisemiselle ei ole säädetty erityistä määräaikaa, mutta lähtökohtana on pidettävä mahdollisimman ripeää ratkaisutoimintaa.

Muutoksenhaku markkinaoikeuteen ei estä hankintaoikaisun tekemistä tai hankintaoikaisun käsittelyä.

Hankintaoikaisu voi koskea myös lainvoimaiseksi tullutta hankintayksikön päätöstä, jos asiaa ei ole saatettu markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Hankintaoikaisu ja valitusoikeus markkinaoikeuteen ovat toisistaan erillisiä muutoksenhakukeinoja eli hankintaoikaisun vireilletulo ei vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa on tehtävä valitus markkinaoikeuteen.

Mikäli asiassa on tehty myös valitus markkinaoikeuteen, hankintayksikön on ilmoitettava hankintaoikaisun vireille tulosta markkinaoikeudelle ja toimitettava sille oikaisun johdosta tehty päätös.

Hankintaoikaisua käsitellessään hankintayksikkö voi kieltää tai keskeyttää päätöksen tai muun ratkaisun toimeenpanon. Tästäkin toimenpiteestä on ilmoitettava markkinaoikeudelle, mikäli asiasta on sinne valitettu.

6.8 Sopimus

6.8.1 Sopimuksen tai tilauksen tekeminen

Hankinnasta on tehtävä kirjallinen sopimus. Hankintasopimusten ollessa pääsääntöisesti yksityisoikeudellisia sopimuksia, hankintojen kilpailuttamiseksi ja sopimusten laatimisen helpottamiseksi niiden yhteydessä on aiheellista käyttää alan yleisiä sopimusehtoja. Laadittavaan sopimukseen ei saa sisällyttää sellaisia olennaisia velvoitteita, joita ei ole ollut mukana jo tarjouskilpailuasiakirjoissa. Sen lisäksi sopimuksen liitteenä tulee olla tarjouspyyntö liiteasiakirjoineen sekä tarjous.

Sopimuksen tekemisestä on erotettava tavaran tai palvelun tilaukset. Sen jälkeen kun sopimus on voimassa, tilaajayksiköt (tulosityksiköt, kustannuspaikat ja niiden alaiset viranhaltijat ja työntekijät) hyödyntävät tehtyä sopimusta tekemällä kilpailun voittaneelle toimittajalle tavara- tai palvelutilauksia.

Tilauksia tehtäessä tulee ottaa huomioon kilpailutetun hankintapäätöksen ja sopimuksen ehdot. Tilaukset tulee tehdä kirjallisesti käyttäen tilauslomaketta.

Riittävänä kirjallisena sopimuksena yksittäisen tavaran hankinnassa voidaan pitää osapuolten allekirjoittamaa sopimusasiakirjaa, jossa viitataan tarjouskilpailussa ja siihen liittyvässä päätöksenteossa syntyneisiin asiakirjoihin.

6.8.2 Ennakot

Myyjälle voidaan poikkeuksellisesti myöntää ennakkoa suoritettavasta maksusta. Ennakko on sovittava hankinnan lopulliseksi osamaksuksi ja sille on tarvittaessa vaadittava riittävä vakuus.

6.8.3 Vakuudet

Hankinnan sopimuksen mukaisen täyttämisen varalta voidaan tarvittaessa vaatia vakuus. Tästä pitää olla maininta jo tarjouspyyntöasiakirjoissa, kuten muistakin sopimusehdoista.

Toimittajalle luovutetuista raaka- ja tarveaineista on vaadittava vakuus, ellei niiden vähäinen arvo tai muut syyt tee vakuutta tarpeettomaksi.

Vakuudeksi voidaan hyväksyä raha- tai vakuutuslaitoksen antama omavelkainen takaus, pankin antama talletustodistus tai tilaajan hyväksymä muu luotettava vakuus. Käytettäessä vakuutena takuutodistusta tai muuta irtainta panttia, asiasta on syytä tehdä panttaussopimus, jolla mahdollistetaan vakuuden käyttäminen tilaajan hyväksi sopimusrikkomuksen tapahduttua.

6.9 Tavaran vastaanotto ja hyväksyminen

Tavaraa vastaanotettaessa on sen määrä, laatu ja kunto viipymättä tarkistettava. Asennetun laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönottotarkastus, jossa

on todettu, että laite on toimintakunnossa ja täyttää sille asetetut suoritusarvot sekä muut hankintasopimuksen ehdot

6.10 Reklamaatiot

Toimituksen viivästyessä tai myyjän syyllistyessä virheelliseen tai sopimuksenvastaiseen toimitukseen taikka muulla tavoin rikkoessa sopimusta, on asiasta viipymättä tehtävä huomautus (reklamaatio). Reklamaatiossa on noudatettava mahdollisten sopimusehtojen määräyksiä. Reklamaation tekee tarjouspyynnössä mainittu koulutuskuntayhtymän yhteyshenkilö.

Koulutuskuntayhtymä pitää hankintasopimusten toimittajistaan asiakasrekisteriä (CRM), johon kirjataan toimittajien yhteystiedot, sopimusten kestoajat yms. tarvittavat tiedot.

Kaikki reklamaatiot kirjataan asiakasrekisteriin. Reklamaatiot kirjaa tavaran vastaanottaja ja ilmoittaa asiasta hankintapäällikölle.

Toimittajille puutteista tai sopimuksen vastaisesta toiminnasta reklamoi aina vain sopimukseen merkitty kuntayhtymän yhteyshenkilö (hankintapäällikkö).

7 TILAJAAJAVASTUULAKI

Ennen kuin tilaaja tekee sopimuksen vuokratun työntekijän käytöstä tai alihankintasopimukseen perustuvasta työstä, tilaajan on tilaajavastuulain mukaan pyydettävä sopimuspuolelta ja tämän on annettava tilaajalle:

1. selvitys merkinnästä ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin sekä arvonlisäverolain mukaiseen arvonlisäverovelvollisten rekisteriin
2. kaupparekisteriote
3. todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus taikka selvitys siitä, että verovelkaa koskeva maksusuunnitelma on tehty
4. todistus eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys erääntyneiden eläkevakuutusmaksujen maksusopimuksesta
5. selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista

Sopimuspuolen esittämät tiedot, todistukset ja selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia.

Tilaajavastuulain mukaan selvitykset on pyydettävä viimeistään ennen hankintasopimuksen tekemistä.

8 ERINÄISET MÄÄRÄYKSET

8.1 Esteellisyys ja kilpailuneutraalisuus

Tarjouksen valmisteluun, päätöksentekoon ja hankintaa koskevan sopimuksen tai sen tulkintaa koskevan asian käsittelyyn tai tavaran tai palvelun tarkistamiseen osallistuvan henkilön tulee olla esteetön. Esteellisyydestä hankinta-asioissa on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty kuntalaissa ja hallintolaissa.

Asian käsittelyä koskevasta esteellisyydestä on erotettava perinteinen kilpailuneutraalisuus, johon on pyrittävä hankintaprosessin alkuvaiheesta sen päättymiseen. Hankintalain edellyttämä tasapuolisuus ja syrjimättömyys edellyttävät jo yksistään kilpailuneutraliteettia. Tämä tulee olla tavoitteena jo hankinnan kohteen määrittelyvaiheessa, niin että tavara, palvelu tai rakennustyökohde määritellään tasapuolisesti ja syrjimättömästi suhteessa mahdollisiin tarjoajiin. Tästä johtuen toimittaja, jolla on ennakolta erityistietoa kilpailun kohteena olevasta hankkeesta, siten että toimittajien keskinäinen objektiivinen kilpailuasetelma vaarantuu, ei voi osallistua tarjouskilpailuun. Kilpailuneutraalisuuden varmistaminen on sekä hankintayksikön että hankintaan osallistuvien toimittajien velvollisuutena.

8.2 Asiakirjojen julkisuus ja salassapito (hankintalaki 30.4.2010/321, 84 §)

Hankintoja koskevien asiakirjojen julkisuus riippuu hankinta-asian käsittelyvaiheesta. Asiakirjojen julkisuudessa noudatetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) eli julkisuuslain säännöksiä.

Viranomainen on velvollinen huolehtimaan siitä, että tietojen saamista ei rajoiteta enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista ja että tiedon pyytäjiä kohdellaan tasapuolisesti.

Asianosaiselle ei pääsääntöisesti koskaan tule antaa tietoja hankinta-asiasta ennen kuin hankintapäätös on tehty, jotta tarjousten vertailu ja hankinta-asian käsittely voidaan suorittaa asianmukaisella tavalla. Asianosaiselle tiedon antaminen asiakirjasta, joka ei vielä ole julkinen, on viranomaisen harkinnassa.

Hankintaa ja urakkaa koskeva tarjouksen täydennyspyyntö ja tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat tulevat pääsääntöisesti julkisiksi (yleisöjulkisuus), kun sopimus asiassa on tehty.

Se, keneltä tarjouksia on pyydetty, on yleensä julkinen asia. Sen sijaan hankintayksikölle saapuneet tarjoukset eivät ole yleisöjulkisia, ennen kuin hankintasopimus on tehty.

Myöskään asianosaisella ei ole oikeutta viranomaisen järjestämässä tarjouskilpailussa toisen tarjouksen tekijän liike- tai ammattisalaisuutta koskeviin tietoihin tarjouksen hintaa lukuun ottamatta.

Mikäli tarjousasiakirjat sisältävät henkilötietoja (esimerkiksi cv:t), jotka eivät ole salassa pidettäviä, voi niistä antaa tiedon suullisesti tai antamalla asiakirjan nähtäväksi.

Kopion tai tulosteen henkilötietoja sisältävästä asiakirjasta voi luovuttaa sähköisesti tai paperilla vain, jos saajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

Hankintaviranomaisella on mahdollisuus avata tarjoukset julkisesti, jollaista menettelyä käytetään yleensä vain hankkeelle rahoitusta myöntävien viranomaisten sitä edellyttäessä.

Hankintasopimusta koskeva jälki-ilmoitus ei saa sisältää tietoja, joiden julkaiseminen olisi yleisen edun vastaista tai saattaisi vaarantaa luottamuksellisten liiketietojen säilyttämistä, perusteltuja kaupallisia etuja tai tervettä kilpailua.

8.3 Hankinta-asiakirjojen arkistointi

Hankinta-asiakirjojen arkistoinnista on kooste liitteessä 1.

8.4 Tietotekniikka- ja tietojärjestelmähankinnat

Kuntayhtymän IT-hankinnat koordinoidaan keskitetysti.

Näitä ovat:

- a. työasemat ja palvelimet sekä niihin liittyvät varusohjelmistot ja oheislaitteet
- b. toimisto-ohjelmistot sekä muut koko kuntayhtymän ja usean tulosalueen käytössä olevat työasemaohjelmat
- c. koko kuntayhtymän tietojärjestelmät
- d. koko kuntayhtymää koskevat IT –palvelut

8.5 Palveluiden ostaminen

Mikäli palvelua ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista tuottaa palkkaamalla työsuhteeseen, voidaan hankkia ostopalveluna, kun:

1. kyseessä on muu kuin koulutuspalvelu
2. kyseessä on kuntayhtymän oman henkilökunnan koulutus
3. opiskelijoille tarjotaan koulutusta, joka täyttää kaikki seuraavat ehdot (huom. ehdot on dokumentoitava):
 - Ostopalvelun tuottaja ei tee tutkintoon liittyvää arviointia.

- Ostopalvelu ei täytä työsuhteen tunnusmerkkejä; työnantajan direktio-oikeus puuttuu. Esim. palveluntuottajalle annetaan vain koulutuksen aihe ja tavoite, mutta hän päättää sisällön.
- Palveluntuottaja ei käytä koulutuksen suunnittelussa oppilaitoksen välineitä tai tiloja.
- Koulutus on opetussuunnitelmaan kuulumatonta koulutusta.
- Koulutuksen myyjänä on oppilaitos, yhteisö tai yritys, jonka toimialaan kuuluu ko. palvelun myynti. Esim. LVI-alan urakoitsijalta ei voi ostaa sähköalan koulutusta.

Koulutuksen tai asiantuntijapalvelun hankkimisessa ostopalveluna on otettava huomioon:

1. Hankintalaki ja kuntayhtymän ohjeet hankinnoista.
2. Hankinnoista on tehtävä sopimukset.
3. Sopimuksen liitteet, jotka ostopalvelun tuottajan on toimitettava:
 - kopio YEL tai MYEL vakuutuskirjasta tai vapautuspäätöksestä
 - palveluntuottajan toimiala (kaupparekisterinote)
 - ennakkoperintärekisterin ote.
4. Työsuhteen täyttymättömyyden tunnusmerkit on dokumentoitava:
 - ei työhuonetta
 - ei kuulu työajanseurannan piiriin
 - ei määritellä koulutuksen sisältöä tai suorittamistapaa
 - ei kuulu kuntayhtymän henkilöstöetuuksien piiriin.

Sopimus tehtävä SSKKY:n lomakkeelle "Ostopalvelusopimus"

9 PIENHANKINTAOHJEET

Kansalliset kynnsarvot alittavia hankintoja koskevat menettelytapaohjeet

9.1 Yleistä

Kansalliset kynnsarvot alittavat hankinnat jäävät hankintalain menettelysäännösten ulkopuolelle.

Tätä menettelytapaohjetta sovelletaan näihin hankintoihin, joita hankintalainsäädäntö ei sellaisenaan koske. Tässä ohjeessa tarkoitettuja hankintoja tehtäessä tulee lisäksi noudattaa niin määrärahojen käytöstä annettuja säännöksiä, määräyksiä ja soveltamisohjeita kuin hallintomenettelyä ja siihen liittyvää päätöksentekoa koskevia säännöksiä.

Eri rakennerahastoista myönnettyjen hankerahoitukseen liittyvissä hankinnoissa tulee ottaa huomioon myös rahoittajan soveltamisohjeet.

Hankintojen jakaminen osiin kansallisen kynnsarvon, mainittujen euromäärien tai hankintavaltuusrajan alittamiseksi on ehdottomasti kielletty. Hankinnan osiin jakamisen tulee aina perustua taloudellisiin tai teknisiin seikkoihin, jotka hankintayksikön tulee myöhemmin pystyä näyttämään toteen. Tämä siksi, että hankintojen pilkkomista koskeva hakemus voidaan saattaa markkinaoikeuden tutkittavaksi, vaikka hankinta olisikin hankintayksikön määrittelyn mukaan alle kansallisen kynnsarvon.

Lisäksi tulee ottaa huomioon EU:n perustamissopimuksen mukaiset yleiset periaatteet eli syrjimättömän kohtelun, avoimuuden ja suhteellisuuden periaatteet.

Kansallisen kynnsarvon alle jäävistä hankinnoista ei ole velvollisuutta tehdä hankintailmoitusta, eikä niistä ole pääsääntöisesti valitusoikeutta markkinaoikeuteen.

Tässä kuvatut toimintaperiaatteet hankintojen toteuttamiselle on tarkoitettu yhtenäistämään toimintaperiaatteita ja vahvistamaan hyvää hankintakulttuuria.

Pienhankintana voidaan pääsääntöisesti pitää hankintaa, joka täyttää alla mainitut kolme kriteeriä:

1. Hankinnan kohdetta ei voida hankkia jo olemassa olevien sopimusten puitteissa tilamaalla esim. puitejärjestelystä
2. Hankinta ei toistu useampaan kertaan esim. tilikauden aikana
3. Hankinnan kohde ei ole osa suurempaa hankintakokonaisuutta esim. kynät ja pyyhekumit osa toimistotarvikehankintoja.

Hankinnan arvon tulee ottaa huomioon hankintoihin käytettävissä olevat varat, hankintojen luonne, määrärahojen käyttövaltuudet ja muut tulosityksikköä koskevat erityispiirteet. Hankintaa, joka ylittää 5.000 euroa (ilman arvonlisäveroa) ei yleensä voida pitää vähäisenä.

Hankintapäätöksen ja muutoksenhaun osalta noudatetaan samoja periaatteita kuin muista vastaavankokoisista hankinnoista on hankintaohjeissa määritelty.

9.2 Kilpailutus

Pääsääntönä on, että kansallisen kynnsarvon alittavat hankinnatkin kilpailutetaan.

Tarjouskilpailu on syytä järjestää aina silloin, kun halutaan varmistaa mahdollisimman edulliset hankintaehdot. Pyytämällä tarjoukset useammalta toimittajalta (vähintään kolmelta) ylläpidetään kilpailua ja varmistetaan määrärahan mahdollisimman kustannustehokas käyttö.

Hankinnat on käsiteltävä tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.

Määräraha hankintaan tulee olla olemassa ja hankintojen tulisi perustua hankintasuunnitelmiin ainakin karkealla tasolla. Tavoitteena ovat kokonaisuutena taloudelliset hankinnat sekä edulliset ja sujuvat hankintamenettelyt.

Tarjouspyynnön määrittelee ja hyväksyy hankintavaltuudet omaava viranomainen tai vähäisiksi katsottavien hankintojen osalta asiaa valmisteleva henkilö.

9.3 Kansallisen kynnsarvon alittavien hankintojen hankintamenettelyt

Pienhankinnoissa ei ole säädeltäviä hankintamenettelyjä, kuten kansallisen kynnsarvon ylittävissä hankinnoissa ja EU-hankinnoissa, mutta niissä voidaan soveltaa samoja hankintamenettelyitä. Tarjouskilpailu voidaan toteuttaa hyvin kevyesti, kunhan hankinnoissa noudatettavat yleiset periaatteet (kohta 1) tulevat otetuksi huomioon.

Tarjouspyyntö lähetetään ja tarjoukset pyydetään pääsääntöisesti sähköpostilla. Vain arvoltaan ERITTÄIN vähäisissä hankinnoissa alle 1000 € hinta- ja saatavuustietoja voidaan selvittää suullisestikin; saadut tiedot on kuitenkin kirjattava ylös. Erittäin vähäisiksi katsottavien hankintojen osalta dokumentointi voidaan järjestää esim. maininnalla Rondon kommenttikentässä.

Alla on esitetty eri hankintamenettelyt pääpiirteittäin (vrt. kansallisen kynnsarvojen ja EU-kynnsarvojen kilpailutusmenettelyt):

Rajoitettu menettely

Rajoitetulla menettelyllä tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö pyytää valitsemiltaan toimittajilta tarjoukset. Eli ainoastaan hankintayksikön valitsemat toimittajat voivat tehdä tarjouksen. Tarjoajia on kutsuttava rajoitetussa menettelyssä vähintään kolme, jos soveliaita on riittävästi.

Tarjoajien valinnassa käytettäviä vähimmäisvaatimuksia sekä objektiivisia ja syrjimättömiä tarjoajaa koskevia valintaperusteita on noudatettava.

Tarjouksia pyydetään, hankinnan laatu, suuruus ja luonne huomioiden, tarpeellinen määrä esim. 3 – 5 potentiaaliselta tarjoajalta.

Avoim menettely

Avointa menettelyä voi käyttää kaikissa hankinnoissa. Avoimella menettelyllä tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö käynnistää hankinnan julkaisemalla pienhankinnasta ilmoituksen, ja jossa kaikilla halukkailla toimittajilla on oikeus saada tarjouspyyntöasiakirjat ja oikeus tehdä tarjous.

Pienhankinnasta voidaan ilmoittaa HILMA-portaalissa, kuntayhtymän internet-sivustoilla kohdassa hankinnat, sanomalehdessä tai kuntayhtymän ilmoitustaululla.

Ilmoituksen julkaisemisen jälkeen tarjouspyyntö voidaan lisäksi lähettää suoraan sellaisille toimittajille jolta halutaan tarjous.

Neuvottelumenettely

Pienhankinnoissa voi olla myös perusteltua toteuttaa hankinta neuvottelemalla. Menettelytavan käyttäminen on perusteltua etenkin silloin, jos on tarpeen löytää vaihtoehtoisia toteuttamistapoja esim. konsultointipalvelut, hankinta on toteutettava nopealla aikataululla ja hankinta on myös arvoltaan kansallisen kynnsarvon lähellä.

Neuvotteluihin valitaan mahdollisuuksien mukaan vähintään kolme. Neuvottelujen pohjaksi määritellään hankintaan liittyvät tarpeet ja tavoitteet.

Neuvottelu voidaan toteuttaa esim. puhelimitse tai sähköpostitse.

Neuvotteluista laaditaan muistio ja perustelut, joiden pohjalta hankintapäätös tehdään.

Hankintapäätöksen ja muutoksenhaun osalta noudatetaan samoja periaatteita kuin muista vastaavankokoisista hankinnoista on hankintaohjeissa määritelty.

Suora hankinta/Suora osto

Kansallisen kynnsarvon alittavan hankinnan suora hankintaperusteita voivat olla mm.

1. Hankinta on arvoltaan erittäin vähäinen 1000€
2. Tarjouskilpailun kustannukset ylittävät kilpailuttamisesta saatavan hyödyn
3. Hankinnalla on hankintayksiköstä johtumaton ennalta arvaamaton kiire
4. Vastaavaa tuotetta on hankittu lähiaikoina ja hintataso on selvillä

5. Lisähankinta (enintään 50 % alkuperäisestä, kansallisen kynnyksarvon ylittävänä kilpailutetusta hankinnasta)
6. Teknisistä tai taiteellisista taikka yksinoikeuden suojelemiseen liittyvistä syistä ainoastaan tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan.
7. Muita potentiaalisia toimittajia ei ole tiedossa
8. Tavara hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena”

Suorahankinnan käytön syy on perusteltava päätöspöytäkirjassa tai hankintayksikölle/ostajalle jäävässä tilauskappaleessa tai tietojärjestelmässä (Rondo). Kun pienhankinta päätetään tehdä suorana ostona, päätöksen on perustuttava hankintayksikön markkinatietoon olemassa olevasta tarjonnasta ja vallitsevaan hintatasoon.

9.4 Hankinnan kohteen määrittely

Hankinnan kohde on määriteltävä riittävän selkeästi ja täsmällisesti, että sen perusteella saadaan vertailukelpoiset tarjoukset. Vertailuperusteiden tulee yksiselitteisesti ilmetä tarjouspyynnöstä.

- Mitä tarkemmin hankintayksikkö kykenee itse määrittelemään hankinnan kohteen, sen helpompi sen on tehdä valinta.

9.5 Tarjoajan soveltuvuuden arviointi

Tarjoajan on täytettävä kuntayhtymän asettamat minimivaatimukset tarjoajista:

- toimittaja on merkitty arvonlisäverorekisteriin
- selvitys veronmaksuvelvollisuuden täyttämisestä
- yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on voimassaoleva YEL-vakuutus

Vaatimukset on ilmoitettava tarjouspyynnössä.

9.6 Tarjousten vertailu

Tarjouspyynnössä on ilmoitettava, millä perusteella tarjoukset vertaillaan. Vertailuperusteena voi olla halvin hinta, jolloin edellytyksenä on, että hankinnan kohde on kuvattu tarkasti ja kuvaus sisältää halutun laadun tason määrittelyn.

Toinen mahdollinen vertailuperuste on kokonaistaloudellinen edullisuus. Laadullisten vertailuperusteiden tulee olla yksiselitteisiä, ja vertailu niiden perusteella yksinkertaista.

9.7 Hankinnasta ilmoittaminen

Ilmoitus voidaan laittaa:

- koulutuskuntayhtymän internet sivuille <http://www.sskky.fi/hankinnat/>
- julkaista sanomalehdessä
- Hilmaan

Ilmoittamisen laajuus on suhteutettava hankinnan laatuun.

9.8 Tarjouspyynnön lähettäminen

Tarjouspyynnöt lähetetään ensisijaisesti kirjallisesti tai sähköpostilla. Arvoltaan erittäin vähäisissä (alle 1000€) hankinnoissa, tarjous voidaan pyytää myös puhelimitse tai muuten suullisesti.

Tarjouspyyntö toimitetaan sitä pyytäneille ehdokkaille tai rajoitetussa menettelyssä vähintään kolmelle tarjoajaehdokkaalle sähköpostitse, postitse, faxilla

9.9 Tarjouksen tekeminen

Tarjouksen tekemiseen on varattava riittävä aika, joka on suhteutettu hankinnan luonteeseen (esim. yksittäinen selkeä kone tai laite 1- 2 vko, kuten henkilöauto)

Tarjoukset toimitetaan sähköpostitse, postitse tai faksilla. Arvoltaan erittäin vähäisissä (alle 1000€) hankinnoissa se voidaan vastaanottaa myös puhelimitse tai muuten suullisesti.

9.10 Hankintapäätös

- alle 1000€ hankinnoista ei tehdä kirjallista päätöstä
- 1000 – 5000€ hankinnoista päätös tehdään kirjallisena hankintamuistiona
- 5000 – 30000€ hankinnoista päätös tehdään valituskelpoisena viranhaltiapäätöksenä
- 30000 – 100000€ (Terveystenhoito- ja sosiaalipalveluissa sekä eräissä työhallinnon koulutuspalveluissa) hankinnoista päätös tehdään valituskelpoisena viranhaltiapäätöksenä
- 30000 – 150000€ (Rakennusurakoissa) hankinnoista päätös tehdään valituskelpoisena viranhaltiapäätöksenä

Hankintapäätökset pienhankinnoista eivät ole valituskelpoisia hankintalain mukaan, vaan ainoastaan hallintolain mukaan. Asianosainen voi kuitenkin tehdä hankintaoikaisun hankintayksikölle.

9.11 Muutoksenhaku hankintapäätökseen

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa tehtyyn viranomaisen (hankintayksikkö) päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä annettuun ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintayksikölle hankintalain 80 §:ssä tarkoitetun vaatimuksen hankintaoikaisusta tai kuntalain 89 §:ssä tarkoitetun oikaisuvaatimuksen. Oikaisua koskevan vaatimuksen voi tehdä tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen). Kuntalain mukaisen oikaisuvaatimuksen voi lisäksi tehdä kunnan jäsen.

Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuksen tekijä on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

Asianosaisen katsotaan saaneen hankintapäätöksen oheisasiakirjoineen tiedoksi sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämisspäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin.

Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Valitukseen on merkittävä oikaisua vaativan ja kirjelmän laatijan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Toimitusosoite:

Salon seudun koulutus kuntayhtymä/Hallitus
Venemestarinkatu 35
24240 Salo
sähköposti:

Liite 1 Hankinta-asiakirjojen säilytysajat (määräykset ja suositukset)

Hankinnoista ilmoittaminen

Kynnysarvon ylittävien hankintojen ilmoitusasiakirjat:

- hyväksytyt tarjoukset 10 vuotta takuuajan päättymisestä/luovutusajankohdasta
- hylätyt tarjoukset 10 vuotta
- rauenneet hankinnat 2 vuotta
- myöhästyneet tarjoukset palautetaan avaamattomina

Kilpailuttaminen

Tarjouskilpailuun liittyvät asiakirjat: tarjouspyyntö, hankintaohjelma, osallistumishakemukset, saapuneet tarjoukset, avauspöytäkirjat, tarjousvertailut, yhteenvedot, hankintapäätökset/tilaukset

- hyväksytyt tarjoukset 10 vuotta takuuajan päättymisestä/luovutusajankohdasta
- hylätyt tarjoukset 10 vuotta
- rauenneet hankinnat 2 vuotta
- myöhästyneet tarjoukset palautetaan avaamattomina

Sopimuksen tekoon liittyvät asiakirjat: hankintasopimus/tilaus, vuokraus- tai leasingsopimus, osamaksusopimus tai vastaava, panttaussopimus tai vastaavat vakuudet sekä em. liittyvät päätökset ja kirjeenvaihto

- voimassaoloaika + 10 vuotta

Ilman tarjouskilpailua suoritettavat hankinnat tilaus, hyväksytty tarjous/tilausvahvistus reklamaatiot tai vastaava kirjeenvaihto, lähetyslistat, kuormakirjat, tarkastus-, asennus-, tai vastaavat toimeksianto-/suoritusasiakirjat, takuutodistusasiakirjat

- voimassaoloaika + 13 vuotta tositeluonteiset/2 vuotta muut